

A KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK NAPSUGÁR TAGÓVODÁJÁNAK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

„Minden nevelő munkája olyan kertészhez hasonlatos, aki különféle növényeket ápol.
Az egyik növény a tűző napsugarat kedveli,
a másik a hűvös árnyakat.
Az egyik a patakpartot,
a másik a kopár hegycsúcsot.
Ez homokos talajon nő a legjobban, az kövér agyagban.
Valamennyit a neki megfelelő módon kell ápolni, különben sohasem fejlődik ki teljesen.”

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	5
AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	7
HELYZETELEMZÉS	8
TAGÓVODÁNK ORIENTÁCIÓJA.....	10
1. AZ ÓVODA OBJEKTÍV FELTÉTELRENDSZERE.....	11
1.1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ SZAKMAI KÉPESÍTÉSEK.....	11
1.2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZRENDSZERE	13
2. A PROGRAM CÉLFEJEZETE.....	15
2.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA FELADATA	15
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	19
3.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	19
3.1.1. Az egészséges életmódra nevelés feltételei	20
3.1.2. Az egészséges életvitel igényének alakítása.....	21
3.1.3. A gyermek testi fejlődésének elősegítése	23
3.2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	25
3.3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	30
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	35
5. AZ ÓVODA KAPCSOLATTARTÁSI RENDSZERE	37
6. AZ ÓVODAI NEVELÉS TEVÉKENYSÉGRENDSZERE	45
6.1. JÁTÉK	45
6.2. MŰVELTSÉGI TERÜLETEK	53
6.2.1. Verselés, mesélés	53
6.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	56
6.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	60
6.2.4. Mozgásfejlesztés.....	63
6.2.5. Külső világ tevékeny megismerése	69
6.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	77
6.4. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	80
7. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	82
7.1. PEDAGÓGIAI MUNKA ÉRTÉKELÉSE.....	83
8. RENDEZVÉNYEK, JELES NAPOK, ÜNNEPEK	85
9. A PEDAGÓGIAI MUNKA EGYÉB SZÍNTEREI	87
9.1. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK	87

9.1.1. Gyermekvédelem az óvodában.....	87
9.1.2. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE	89
9.1.3. BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK NEVELÉSE	90
9.1.4. TEHETSÉGGONDOZÁS	91
9.2. NEMZETISÉGHEZ TARTOZÓ, GYERMEKEK INTEGRÁLT, FEJLESZTŐ NEVELÉSE	95
9.3. ÓVODAI INTERKULTURÁLIS NEVELÉS.....	96
10. NEVELÉSI IDŐN TÚLI SZOLGÁLTATÁSOK	99
11. DOKUMENTÁCIÓ	100
FELHASZNÁLT IRODALOM	101
ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	105
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről** rendelkezése értelmében az óvodák Helyi Pedagógiai Programjuk alapján végzik szakmai munkájukat.

A 2005-ben alapított **Kazincbarcikai Összevont Óvodák** - eleget téve a törvényi előírásnak és törvény adta lehetőséggel élve - a következő tartalmi és törvényi szabályozások alapján készítette el Pedagógiai Keretprogramját, a tagóvodák Pedagógiai Programja alapján.

- A többször módosított 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény és az ehhez kapcsolódó többször módosított kormányrendeletek a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- 363/ 2012. (XII. 17.) Korm. rendelet által módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési - oktatási intézmények működéséről.
- Ezt módosító 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelet Egyes köznevelés tárgyú miniszeri rendeletek.
- ENSZ Gyermekjogi Carta, a gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezménye.
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról.
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

- Fenntartói rendeletek
- B. A. Z. megyei feladat ellátási, intézményhálózat – működtetési és köznevelés-fejlesztési terv
- Kazincbarcika város közoktatási koncepciója
- Kazincbarcikai Összevont Óvodák Alapító Okirata.
- A 145/2016. (07.28) számú Kazincbarcika város Önkormányzata határozata alapján Kínai - Magyar Borsod Gazdasági Együtműködési Terület Fejlesztő Kft. és a Kazincbarcika Város Önkormányzata együtműködés keretében a Kft. munkavállalóinak gyermekei számára maximum 25 férőhelyet (egy csoportot) biztosít a Napsugár Tagóvodában.

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

A tagóvoda hivatalos elnevezése:

KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK Napsugár Tagóvodája

A tagóvoda címe:

3700 KAZINCBARCIKA Jószerencsét út 4.

Az óvoda elérhetősége:

Telefon: 06-48/ 512-555

E-mail: naposovoda75@gmail.com

Levelezési címe: 3700 Kazincbarcika Jószerencsét út 4.

Székhely intézmény adatai:

KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK

OM azonosító: 028490

Az óvoda elérhetősége:

Telefon száma: 06-48/512-543

Telefon/fax: száma: 06-48/512-544

E-mail cím: kazincbarcikaiosszevontovodak@gmail.com

Levelezési címe: 3700 Kazincbarcika, Csokonai út 1.

Az óvoda fenntartója:

KAZINCBARCIKA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

3700 KAZINCBARCIKA, FŐ TÉR 4.

Csoportok száma: 7 db

Férőhelyszám: 175 db

Intézményvezető: Horváthné Geleta Mária

Helyzetelemzés

A Napsugár Tagóvoda – a Kazincbarcikai Összevont Óvodák egyik tagóvodája – 1975-ben nyitotta meg kapuját. Tagóvodánk a belváros szívében helyezkedik el, amely minden irányból jól megközelíthető.

Óvodánk vonzáskörzete vegyes képet mutat, lakótelepen és kertes házban élő gyermekek egyaránt érkeznek hozzánk.

A város ezen részén élő családok eltérő szociokulturális háttérrel rendelkeznek, a gyermekek ismerete és készsége, mennyiségi és minőségi különbözőséget mutat.

A családok közül vannak, akik nemzetiséghez tartozónak vallják magukat. 2016-tól Óvodánkban interkulturális nevelést megvalósító csoport működik. A csoportban a nem magyarul és a magyar nyelven beszélő gyerekek együttnevelése történik (ennek sikeres megvalósulását az angol nyelv használata is segíti.

Óvodai nevelésünk nyitott, felkészült és lehetőséget biztosít a gyermekeknek /a családok által közvetített/ önazonosságuk megőrzésére, ápolására, erősítésére.

A 2018/2019- es nevelési évben óvodánk kiválasztásra került az *EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása kiemelt uniós projektbe*. Célja: a komplex iskolai lemorzsolódás megakadályozásának támogatása, az óvoda esélyteremtő, befogadó, hátránycsökkentő szerepének erősítése, az iskolai lemorzsolódást, a tanulási zavart megelőző preventív óvodai tevékenységek fejlesztésével.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a Közlekedéstudományi Intézet közreműködésével, a Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram keretében a „Biztonságos Óvoda” programba tagóvodánk is bekapcsolódott. A program célja az óvodások biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése: az óvodák, óvodapedagógusok közlekedésbiztonsági szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése, a korcsoport sajátosságait figyelembe véve.

Intézményünk – a Kazincbarcikai Összevont Óvodák –, Saját készítésű, jól bevált, jogszabályhoz igazított dokumentációs rendszerrel rendelkezik, – melyet nevelőközösségünk is használ – melyben jól áttekinthető a tervezőmunka, megvalósítási folyamat és a mérés, értékelés eredményei is.

Nevelőtestületünkre jellemző az inkluzív pedagógiai szemlélet, amit a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése során is eredményesen kamatoztatunk.

Megalapozott szakmai tudással, tapasztalattal rendelkező nevelőtestületünk tagjai képzéseken való részvétellel, önképzés segítségével igyekszik megfelelni a kor szakmai kihívásainak. Segítjük a pályakezdő kolléganők beilleszkedését, pedagógiai szemléletünk gyakorlatban való alkalmazását. A nevelőmunka hatékonyságához járulnak hozzá. a szakképzett pedagógiai asszisztensek és dajkák.

Ezeknek a tényeknek a figyelembevételével készítettük Pedagógiai Programunkat, amely a gyermekek mindenek feletti érdekét veszi figyelembe, és amely lehetőséget biztosít, hogy a gyermek önmagához képest, a saját ütemében, segítő, támogató, környezetben és optimális minőségi nevelés biztosításával fejlődjön.

Tagóvodánk orientációja

Programunk környezeti nevelésen alapuló, komplex, személyiségfejlesztő, amely párhuzamos tevékenységek szervezésével, élmények biztosításával és egyéni tapasztalatszerzéssel valósul meg.

Különösen fontosnak tartjuk az egészséges életvitel megalapozását. A családok, és a gyermekek egészségmegőrzését szolgálja az intézményünkben elsőként kialakított, minősített sószoba. Mozgásfejlesztési lehetőségeinket bővíti a Mozgáskotta módszer alkalmazása, változatos képességfejlesztést

biztosítanak a modern mászófal, és a multifunkcionális sportpálya.

Színesíti pedagógiai munkánkat a népi hagyományok, jeles napok éltetése. Az összerendezést, kötődést erősítik hagyományosan megrendezésre kerülő programjaink, ünnepi rendezvényeink, melyek nyitottak a családok számára.

2010-ben az „Új Magyarországért-Fejlesztési terv” pályázat alapján sor került óvodánk épületének teljes körű külső-belső akadálymentesítésére.

2019-ben *Kazincbarcika Város Önkormányzatának* támogatásával, és az „*Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése*” (TOP-3.2.1-16-BO1-2017-00076) pályázat elnyerésével Tagóvodánkban teljeskörű energetikai korszerűsítésre került sor.

Meggyőződésünk, hogy prevenciós pedagógiai munkával, a méltányos nevelés érvényesítésével, a szakmai együttműködésben résztvevő partnerintézmények segítségével, a családokkal közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket, annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak gyorsan változó világunkban.

1. Az óvoda objektív feltételrendszere

1.1. A Pedagógiai Program megvalósításához rendelkezésre álló szakmai képesítések

Célunk a színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára, különösen a hátrányos helyzetű, illetve a sajátos nevelési igénnyel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő, valamint a tehetséges gyermekek részére. Ezért az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – érintettek igényeire is alapozottan – kiemelten a pedagógiai programunkban megfogalmazott cél és feladatrendszer határozza meg.

Pedagógus közösségünk nyitott az újszerű pedagógiai módszerek, eljárások befogadására, kipróbálására.

A gyermekek gondozását, nevelését 14 óvodapedagógus látja el. Munkájukat 7 dajka, és 2 pedagógiai asszisztens segíti.

A Pedagógiai Program megvalósításához rendelkezésre álló szakmai képesítések:

Megnevezés	Fő
Felsőfokú óvodapedagógus	15
Szakvizsgázott-, vagy azzal egyenértékű végzettséget szerzett pedagógusok:	6
ebből:	
Szakvizsgázott pedagógus	5
Fejlesztő óvodapedagógus	4
Közoktatás vezető	1
Művelődésszervező	2
Teljes körű minőségbiztosítás	1
Egyéb szakképesítések:	9
Beszédfejlesztő	1
Gyermektánc oktató	1
Nyelvvizsga	1
ECDL vizsga	1
Számítógép-kezelő	1
Gyermekművelődés szervező	1
Aqua tréner	1
Játékos természetismeret	2
Teljesített kötelező továbbképzések	
„Óvodából iskolába” / „iskolakészültség kulcsai”	4

„Tanfelügyeletre várva” / Pedagógiai önértékelés / Külső-belső szakmai ellenőrzés. / Szervezetfejlesztés	1
A tehetséggondozás elmélete és gyakorlata	4
Így tedd rá! Zenei nevelés	3
Zenei képességfejlesztés	2
Hagyományőrzés, néptánc	1
Részképességzavar, magatartás-, és beilleszkedési zavar kiscsoportos terápiája	1
Tevékenység-, és személyiségfejlesztés (anyanyelvi játékok)	1
Fejlesztő játékok	1
Fejlesztő pedagógiai mentor, tanár	1
Két éves kortól az óvodában	1
Kulturális manager	1
Környezeti nevelés	1
Közlekedésre nevelés	1
Nemzeti parkok	1
Szem a lélek tükre	1
Matematikai és logikai játékok	1
Konfliktuskezelés, problémamegoldás	2
Pedagógusok felkészítése a tanfelügyeleti ellenőrzésre és a pedagógus-minősítésre	5
2018-2019 évtől Támogatószakértők EFOP 3.1.5. képzése: A modern óvodai nevelés preventív szerepe a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzésében – Pedagógusmesterség/ Óvoda világa című 30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzés	2
Átmenetek Hálózati Műhelysorozat 30 órás továbbképzése: „Az iskolai lemorzsolódás megelőzését célzó komplex intézményfejlesztés támogatása az intézmény és iskolafokok közötti átmenetek vonatkozásában” címmel	1

Folyamatosan bővítjük szakmai ismereteinket a 30, 60, 120 órás akkreditált továbbképzéseken, illetve önképzéssel egyaránt.

Eredményeink, amire büszkék vagyunk

Elismerések	Fő
Miniszteri dicséret	1
Polgármesteri dicséret	8
Közüktatás napja	6
Kultúra napja	4
Eötvös József díj	2
Sport munkáért elismerés	1

Egyéb elismerések, eredmények

Rajzpályázatokon való részvétel városi, területi díjazások. Kertész leszek program, városi díjazás.

Bekapcsolódtunk a B-A-Z megyei tehetséggondozó Programba.

Őszi Megyei Pedagógiai napok: jó gyakorlat bemutatása.

1.2. A Pedagógiai Program megvalósításának eszközrendszere

2010-ben az óvoda épületének akadálymentesítésére és részleges felújítására került sor. 2019-ben teljeskörű energetikai felújítás valósult meg. Tagóvodánk 7 csoportszobával, és egy csoportszobából kialakított, jól felszerelt, ütésccsillapító felülettel ellátott tornaszobával, és egy só szobával rendelkezik.

Igyekszünk otthonossá, barátságossá, megfelelően praktikussá alakítani a környezetünket.

Óvodánk udvarának ápolására, szépítésére nagy gondot fordítunk. A zöld terület megóvásán, és a növényzet megújításán fáradozunk. Multifunkcionális pálya, mászófal, homokozó és minősített tanúsítvánnyal rendelkező, beépített udvari játék, megfelelő számban biztosítja a gyermekek mozgásfejlődését. Folyamatos karbantartásuk továbbra is feladatunk

A Kazincbarcikai Összevont Óvodák tagóvodaiban, a gyermekek étkezését a Barcika Príma Kft. látja el.

Felszereltségünk

Csoportszobáink esztétikusak, egyéni színezetűek, megfelelnek a gyermekbarát óvodai csoportok követelményeinek

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklet –JEGYZÉK a nevelési-

oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről rész alapján tárgyi feltételeink rendelkezésre állnak.

Tagintézményünk rendelkezik a nevelőmunkát segítő játékokkal és egyéb eszközökkel.

Különös gondot fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközök beszerzésére.

A tárgyi feltételeket - a nevelési specifikumokat figyelembe véve-a pedagógiai program megvalósításához rendszeresen felülvizsgáljuk és a mindenkori költségvetés függvényében továbbá a „Napsugárovoda gyermekeiért” alapítvány részére befolyt összegből frissítjük, pótoljuk.

2. A program célfejezete

2.1. az óvodai nevelés célja feladata

Cél

- A gyermekek érezzék jól magukat az óvodában. Az őket megillető jogok tiszteltben tartásával fejlődjenek sokoldalúan, harmonikusan, életkori és egyéni fejlődési ütem szerint.
- Bontakozzanak ki egyéni képességeik, hogy felkészülten, az optimális fejlettségi szintet figyelembe véve, örömmel lépjenek a következő életszakaszba, képesek legyenek az iskolai élet megkezdésére.
- Szociokulturális környezetből adódó hátrányok kompenzálása, esélyegyenlőség biztosítása
- A nevelési folyamatban minden gyermek egyformán szeretetteljes és magas színvonalú nevelésben részesüljön, a meglévő hátrányok csökkenjenek.

Feladat

- A családi nevelés kiegészítése, segítése, együttnevelés, hátrányok csökkentése.
- Sok közös élményen, és közös tevékenységeken alapuló óvodai élet megszervezése. Egészséges életmódra nevelés, testi nevelés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, hogy a gyermekben az élménybefogadó képesség erősödjön.
- Környezettudatos magatartás megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és a tárgyi környezet biztosítása.
- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt, mely nem enged teret semmilyen előítéletnek.
- Sokszínű, életkornak megfelelő tevékenységek szervezése.
- Ismeretek komplex bővítése, egyéni képességek fejlesztése.
- Az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiség vonások fejlődésének közvetlen segítése.
- A gyermekek kompetenciájának erősítése.
- Integrált nevelés megvalósítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált, személyre szabott nevelésének megvalósítása (SNI, BTMN, kiemelten tehetséges gyermekek).
- A lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósítása.

- Az egyenlő hozzáférés, gondoskodás biztosítása, az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.

Gyermekkép

Gyermekeink legyenek:

- boldog, derűsek
- pozitív énképpel rendelkezők
- kiegyensúlyozottak
- nyitottak
- a változásokhoz alkalmazkodó
- önkifejezőek
- kreatívak
- érdeklődők
- önállóak
- együttműködők
- különbözőséget elfogadó
- szabály és feladattudattal rendelkezők
- neme és identitás tudata természetes része egyéniségének

Óvodakép

Az óvoda, nevelési intézmény, védő, óvó, szociális feladatokkal, a gyermekek személyiségéhez igazodó, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Az óvodában minden azért van, hogy a gyermek boldog legyen.

A gyermeket körülvevő környezet legyen vonzó, esztétikus, biztonságos.

A társas kapcsolatokat egymás elfogadása, tisztelet, szeretet, érzelmi dominancia, bizalom, jellemezi.

Nevelésünkre jellemző az inkluzív pedagógiai szemlélet, a nemzetiséghez, tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése.

A befogadó köznevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása, a társadalmi integráció segítése.

Pedagóguskép

Pozitív érzelmekkel teli, feltétel nélkül elfogadó felnőtt közösség, melyre jellemző:

- a pedagógiai elvek egységes szemlélete
- egymás munkájának megbecsülése és tisztelete
- a pedagógiai optimizmus és humanizmus
- a gyermekszerepet és empátia
- mintaadás
- innováció
- **inklúzió**
- együttműködés
- tolerancia
- kreativitás
- problémamegoldás
- szociális érzékenység
- a szakmai felkészültség és igényesség
- a hivatástudat és a hivatásszeretet

Dajkakép

- egymás munkájának megbecsülése és tisztelete
- gyermekszerepet és empátia
- mintaadás
- együttműködés
- tolerancia
- probléma megoldás
- szociális érzékenység
- szakmai felkészültség

Nevelési alapelvek

- Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítése.
- A gyermek életkoronként és egyénenként változó, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi, szociális lény.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadása, tiszteletben tartása, megbecsülése.
- Az alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodni.

- A játék kiemelt tevékenység.
- A szabad játék mással nem helyettesíthető.
- Egyéni készségek, képességek kibontakoztatása.
- Komplexitás és pedagógiai sokszínűség tervezéstől a megvalósításig.
- Pedagógiai munkát segítők számára a helyi nevelési program és a csoport szintű tervezési feladatok ismerete elengedhetetlen.
- Az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődésének közvetett segítése.
- IKT eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező, nevelés-oktatás megvalósítása az életkori sajátosságok megerősítése mellett.
- A lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítása és személyre szabott beavatkozások megvalósítása

Küldetésünk

A ránk bízott gyermekek nevelése, amely során megvalósul a gyermekek szükségleteinek kielégítése, magasabb szükségletek iránti igényük kialakítása, egyéni ütemű fejlődésük elősegítése, tudatos fejlesztése, inkluzív pedagógiai szemlélettel.

A sajátos nevelési igényű, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése (beillesztés, felzárkóztatás, tehetség gondozás)

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló a tanulási zavarokat megelőző, támogató, befogadó hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítása.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése.

Az esélyteremtő szerep és hátránykompenzációs képesség erősítése:

- a nevelőtestület átfogó, tagintézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódása
- helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítása, működtetése, fenntartása a kitűzött célok elérése érdekében,
- a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztés, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítése, az egyenlő esélyek megteremtése.
- az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében az adaptív óvodai nevelés preventív, és a hátrányok csökkentését támogató feltételrendszerének további fejlesztése.

3. Az óvodai nevelés általános feladatai

3.1. Egészséges életmód alakítása

Cél

- A gyermek egészséges életvitelének alapozása, egészségének védelme, megőrzése, óvása.
- Testi, lelki, szociális egészségnevelés.
- A gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

Feladat

- Alapvető szükségletek kielégítése.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- szakemberek bevonásával – szülővel együttműködve – prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése.
- Minta értékű életvitel közvetítése a család felé.
- A szociális hátrányok enyhítése.

Alapelvek

- Az egészség érték.
- A testi, lelki szociális egészség egyformán fontos.
- A biológiai szükséglet kielégítése minden más szükséglet alapja.
- A szükségletek kielégítésében fontos szerepe van a felnőtt – gyermek meghitt, empátikus kapcsolatának.

Tartalom

1. Az egészséges életmódra nevelésének feltételei.
2. Az egészséges életvitel igényének alakítása.
3. A gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Az egészséges életmódra nevelés szinterei

Gondozás:

- **Testápolás** – tisztálkodás: fogmosás, fésülködés, kézmosás, WC használat, zsebkendő használat
- **Táplálkozás** – egészséges táplálkozás, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, magas só-és telített zsír-tartamú, ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- **Öltözködés**
- **Helyes életritmus**
 - pihenés – alvás
 - levegőzés
 - edzés
 - mozgás
- **Egészségvédelem-egészségmegőrzés**
 - balesetvédelem
 - balesetmentes környezet biztosítása
 - egészséges táplálkozás
 - vízhez szoktatás, gyógytorna, korcsolyázás, kirándulások
 - speciális szakemberek bevonása a fejlesztésbe
- **A környezet védelme**
 - környezettudatos szemléletmód és magatartás alakítása

Szervezési elvek, keretek

- A gyermekek optimális fejlődésének biztosítása rugalmas napirend által.
- Fokozatosság, folyamatosság, rendszeresség érvényesítése.

3.1.1. Az egészséges életmódra nevelés feltételei

Az óvoda külső és belső feltételei befolyásolják a gyermekek egészséges életmódjának színvonalát.

Az óvoda udvara elsődleges helyszíne a fejlesztésnek. Sokféle tevékenység zajlik ott minden évszakban. Funkcióját akkor tölti be, ha a gyermekek napjaik nagy részét ott töltik. Az udvart úgy alakítottuk ki, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek megtalálhatják az óvodapedagógust bármikor. Ugyanakkor van olyan udvarrész is, ahol az óvodába járó gyerekek együtt játszhatnak. Olyan játékeszközökkel szereljük fel az udvart, amelyek alkalmasak a gyerekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítésére (mászó falak, fa mászókák, libikóka, csúszdák, rugós hinták stb.).

A több funkciót betöltő csoportszobáink alkalmasak játékra, tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra és pihenésre. Barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét és mintát ad a szülőknek is.

Az óvoda épületének belső helyiségeit igyekszünk esztétikussá tenni. Az öltöző berendezési tárgyai gyermek méretűek, biztosítják a nyugodt öltözést.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök, állnak rendelkezésükre. Minden gyermeknek saját törölközője, fésűje, fogmosó felszerelése van.

3.1.2. Az egészséges életvitel igényének alakítása

A gondozás keretében a gyermekek testi szükségletének, biztosítása.

Az életritmus, táplálkozás, testápolás, öltözködés, levegőzés, pihenés, alvás, vagy a testi szükségletek kielégítése, biztosítja a gyermekek jó közérzetét, (szellemi fejlődését) s kihat minden egyéb tevékenységre.

A gyermekek fejlődéséhez nélkülözhetetlen egy rugalmas, az optimális életritmus kialakítását figyelembe vevő napirend összeállítása.

Folyamatos napirend keretében felkínálunk egy rugalmas időkeretet, mely alkalmazkodik a gyerekek fejlettségéhez, életkorához. A gyermeki személyiség fejlődésében fontos szerepe van az óvónő gondoskodó, testközeli, megértő, gyermekekhez kapcsolódó viszonyának. A gyermek azt engedi közel magához, aki szavaival, gesztusai-val figyel rá, gondoskodással közelít hozzá.

Megismerjük a családból hozott szokásokat s fokozatosan szoktatjuk önállóságra, szükségleteik kielégítésére a gyermekeket.

A beszoktatástól kezdve, előbb együtt végezzük a gyermekekkel a gondozási teendőket, majd fokozatosan hagyjuk önállósulni őket. Gondoskodunk ezen tevékenységek végzése közben is a nyugodt, biztonságos környezetről.

A testápolási, öltözködési, étkezési, önkiszolgálási tevékenységekre elegendő időt hagyunk, hogy minden gyermek a saját tempójának megfelelően végezhesse ezeket.

Táplálkozás

A testi és szellemi fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, ezért az óvodában a napi háromszori étkezés biztosított. Intézményünkben a Barcika Prima Kft végzi az étkeztetést. Az ételek változatosak, tartalmazzák a napi ásványi anyag és vitaminszükséglet

nagy részét. Ezáltal biztosítják az elvesztett energiát és hozzájárulnak a gyermekek testépítéséhez.

Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb legyen a várakozási idő, jól szervezetten a folyamatosság módszerét alkalmazzuk. Kellő időt hagyunk az étkezésre, hogy örömteli és nyugodt körülmények között valósulhasson meg.

A gyerekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. Fontos, hogy a szülők segítségével megismerjük ezeket, és toleranciával kezeljük. Később ösztönözzük a gyerekeket a különböző ételek elfogyasztására.

A folyadék egész nap a gyermekek rendelkezésére áll (lehetőleg víz).

Felvállaljuk a speciális étkezési igényű gyermekek ellátását is. Az egészséges táplálkozás és a megfelelő vitaminszükséglet kielégítésére, a szülők heti egy alkalommal gyümölcsöt hoznak, ezen a napon gyümölcsnapot tartunk. Az összegyűlt gyümölcsöket különböző elkészítési módzatokban közösen fogyasztják a gyerekek.

A szemléletformálás és prevenció érdekében „Tök jó hét” projektet tartunk, ahol a téma feldolgozása során a gyermekek és a szülők egyaránt komplex módon ismerkedhetnek az egészséges életmóddal és a helyes táplálkozási szokásokkal.

A szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak az étrendről. Folyamatos kapcsolattartással igyekszünk szemléletüket formálni az egészséges táplálkozás fontosságának irányában.

Testápolás

A gyermekek testápolási szokásainak alakításában fontos a bensőséges kapcsolat kialakítása annak érdekében, hogy a gyermekek kívánsága, kérése alapján tudjuk segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Ezért fontos ismernünk a család gondozási szokásait és az azonos elvek betartására törekszünk. Figyelemmel kísérjük a testápolási szokások alakulásának fokozatait, az igény és igényesség megjelenését. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan egyre önállóbban végezhesék ezeket, a teendőket.

Öltözködés

Az időjárásnak megfelelő egészséges és kényelmes öltözet védi a gyermekeket. A családdal való együtt gondolkodás fontos a praktikus, réteges, ízléses öltözködés elfogadásában.

Pihenés – alvás – levegőzés

A pihenéshez szükséges nyugodt légkör megteremtésének feltétele a csend és a biztonság.

Az elalvás előtti mesélés, altatók dúdolása, halk zene, a gyermekek egyéni alvásigényének figyelembevétele.

Az 5–6–7 éves gyermekeknek engedje meg az óvónő – ha már nem alszanak -, felkelhessenek, és csendes tevékenységet végezhetnek.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabadlevegőn. A játék, a mozgás, a tevékenységek szervezése, kezdeményezések, de még a beszoktatás is történjen a szabad levegőn.

Rossz idő esetén is gondoskodunk a levegőzésről. Jó időjárási viszonyoknál, – ha a teremben töltött tevékenységek kerülnek előtérbe, – de 10 órára mindenképpen legyenek a gyermekek a szabadban.

Téli hónapokban -15 Celsius foknál hidegebb időben nem visszük ki a gyerekeket.

3.1.3. A gyermek testi fejlődésének elősegítése

A gyermek egészségének védelme, edzés

A gondozási, a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását. Emellett gondot fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, fertőtlenítés, réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés, a napi tevékenységek minél nagyobb részének a szabadban történő szervezése, egészséges és biztonságos környezet) amelyek fokozzák a szervezet védekezőképességét, a betegségek megelőzését.

Óvodánkban a gyermekek egészségügyi ellátásában részt vesz a védőnő.

A szabadban való tartózkodás télen sem maradhat el. Szánkózást, hóemberépítést, hógolyózást szervezünk. Tavasztól késő őszig rendszeresen kocogunk, futunk, melyek fokozzák az állóképességet.

A víz edzőhatása felbecsülhetetlen értékű, megszerettetését szakember bevonásával érjük el (5-6-7 éves gyermekek számára).

Jó idő esetén, az udvaron pancsolunk, napfürdőzünk. Védjük a gyermekeket az erős káros UV sugárzástól (napellenzők, fejfedők, árnyékos részek, megfelelő folyadék bevitel).

Mozgás, a gyermekek mozgásigényének kielégítése

Az egészséges életmódra nevelésben jelentős szerepet tölt be a mindennapi szabad mozgás. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, az egészség megóvását, és ez által a természetes mozgásokat is gyakorolhatják a gyerekek.

Megfelelő terheléssel hozzájárul a testi képességek fejlesztéséhez.

A mozgásformák és az ezekhez kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják az eszközöket így elkerülhetők a balesetek. Sétákat, kirándulásokat szervezünk, melyek szintén alkalmasak a mozgásigény kielégítésére.

A rövid ideig tartó szervezett mozgásos tevékenységek, mozgásos játékok, illetve az udvaron található mozgásfejlesztő játékok hozzájárulnak a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlődéséhez, állóképességük növeléséhez, izomzatuk megerősödésének.

Prevenációs és korrekciós tevékenységeket szervezünk az óvodában szakemberek bevonásával.

Környezetvédelem

Szabadban való tartózkodások, séták, kirándulások, tapasztalatszerzések alkalmával felhívjuk a gyerekek figyelmét környezetünk védelmére, óvására, megalapozzuk a környezettudatos magatartást.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára, észreveszik az elvégzendő feladatokat.
- A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, használják az eszközöket.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el. Esztétikusan terítenek, ismerik a kulturált étkezés szokásait, szabályait. Készség szinten használják az evőeszközöket.
- Igényük van az egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre.

- A mozgásos játékokban kitartók szívesen mozognak, képesek harmonikusan együttműködni társaikkal. Örömként élik meg a közös mozgást.
- Szívesen tartózkodnak a szabadlevegőn és természetes igényükké válik a szabadban való mozgás.
- Kialakultak a testi-lelki egészség megőrzésének szokásai.
- Magatartásuk környezettudatos, szeretik, tisztelik, óvják, védik környezetüket
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél

- Bizalomra és szeretetre épülő óvodai légkörben alakuljon én tudatuk, önkifejező és önérvényesítő törekvésük, feladattudatuk.
- Alakuljanak ki a társas együttélés szokásai, normái, szabályai.
- Modellértékű, befogadó attitűd, a nyitottságra építve, az elfogadás természetessé tétele a gyermekek számára.
- A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- Erkölcsi tulajdonságok, norma és szokásrendszer alapozása.

Feladat

- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, családi, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A felnőtt – gyermek, és a gyermek – gyermek kapcsolatot elfogadó, pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermek erkölcsi, szociális, esztétikai, érzelmi kifejezőképességének segítése, érzékenységének fejlesztése.
- Erkölcsi tulajdonságok: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség alakítása.
- Tolerancia, különbözőségek elfogadására, tiszteletére való nevelés.
- Szokás és normarendszer megalapozása, hagyományok, élmények, tevékenységek, programok biztosítása.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felismerése, integrálása, szükség esetén szakemberek bevonásával fejlődésük segítése.
- Viselkedéskultúra megalapozása.
- Az értékek megbecsülésére nevelés.

- Hazaszeretetre nevelés. A gyermekek segítése abban, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz, családhöz kötődést segíti.
- A társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás önkifejező és önérvényesítő törekvés erősítése, személyi, tárgyi, szervezeti lehetőségek biztosításával.
- Az óvodában dolgozó felnőttek részéről példaadás, pozitív értékelés, inkluzív pedagógiai attitűd.
- Szociokulturális hátrányok csökkentése, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- **A gyermekek lelki egészségének megőrzése, pozitív énkép alakítása (Boldogságóra program megvalósítása).**

Alapelvek

- Az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű.
- A családdal való közvetlen kapcsolattartást a nevelésben a partnerség, a kölcsönös korrekt tájékoztatás és diszkréció jellemzi.
- Pozitív érzelmi viszony alakítása, a rácsodálkozás lehetősége, szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezethez megismerése, megbecsülését (család, haza, otthon) segíti.
- Az egyéni bánásmód semmivel sem helyettesíthető!
- A keresztény kultúra értékeinek megismerésére az óvodában feldolgozásra kerülő egyházi ünnepek tartalma ad alkalmat.

Tartalom

- Befogadás, beszoktatás
- Inkluzív pedagógia
- Bátorító nevelés
- Társas kapcsolatok:
 - óvodapedagógus-gyermekek
 - gyermek-dajka
 - gyermek-gyermek
- Óvodán belüli és városi rendezvények (nemzeti ünnepek, jeles napok, hagyományos ünnepek)
- Erkölcsei ítéletek

Befogadás, beszoktatás, társas kapcsolatok

A csoportszoba legyen barátságos, otthonos. A gyermek már előre tudja meg a jelét, ami segíti eligazodni az új környezetben.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával, és megbeszéljék a beszoktatás menetét.

A szocializáció folyamatában különböző szociális technikákat alapozunk meg.

Törekszünk arra, hogy a gyerekeket az óvodába lépéstől kezdve pozitív hatások ériék. Úgy az óvoda alkalmazottai és a gyermek- és a gyermek - gyermek kapcsolatában.

Erősíteniünk kell a baráti kötődéseket, észre kell venni a félszeg, szorongó gyerekeket és csökkenteni a nem kívánatos magatartásmódokat.

Minden gyereket a maga fejlődési, fejlettségi szintjén kell figyelembe venni.

Minden csoportnak van jele, amely mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Lehetővé tesszük, hogy a beszoktatási időben, de még a későbbiekben is elhozhassák a gyermekek otthonról a kedves játékokat.

Szerető gondoskodással, kommunikációval megteremtjük a szeretetteljes, barátságos légkört.

Az óvodai napirend tudatos szervezésével és állandóságának rugalmas biztosításával az érzelmi biztonságot alakítjuk ki.

A nyugodt, szeretetteljes légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak kialakulását.

Lehetőséget teremtünk arra a mindennapos nevelő munkába, hogy a vegyes csoportok azonos életkorú gyermekei is folytathassanak közös tevékenységeket, (sporttevékenységek, kulturális rendezvények).

A közösségi nevelés erősen szocializáló hatású. Az együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítsenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.

Az óvodai élet közös élményei

- őszi, tavaszi kirándulás
- ünnepek (Mikulás, karácsony, farsang, húsvét, anyák napja, gyermeknap, nemzeti ünnepek, születésnapok, évzáró, nagyok búcsúztatása)
- jeles napok

- sport versenyek, események
- kulturális rendezvények (mozi, színház, kiállítás, ovis gála, gyermekkönyvtár, gyermekek háza)
- erdei tábor
- játszóház
- kialakult hagyományok ápolása (Lecsó parti, Mihály-nap, „Tök jó hét”; családos sportnap; bicikliverseny; télűzés, idősök köszöntése, Apák napja, Új kicsik fogadása)
- pedagógiai munkát segítők számára a helyi nevelési program és a csoport szintű tervezési feladatok ismerete elengedhetetlen.
- közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A „Boldogságóra program” kiemelt küldetése optimista, magabiztos és kitartó óvodások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat és boldog, határozott, pozitív képessel rendelkező felnőtté válnak.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Az óvoda alkalmazottai és a gyermek kapcsolatának elvei

Az óvónő nyitott személyiségével segítse a gyermeket az önálló döntések meghozatalában.

A tevékenységekhez biztosítsunk nagy szabadságot a megfelelő szabályok meghatározásával. Fokozatosan alakítsa a gyermekek tűrő és konfliktusmegoldó képességét. A gyermekek közötti kapcsolatokat segítse, támogassa, de a visszahúzódozó gyermekeket is igyekezzon közelebb hozni társaihoz. Egyetlen gyermek se kallódhasson el

észrevétlen a csoportban. Tartsák számon egymást, huzamosabb hiányzás esetén érdeklődjenek társuk iránt.

Hassa át a közösségfejlesztő munkát az odafigyelés, egymás érzéseinek, mondani-valójának meghallgatása, figyeljenek egymásra.

Szervezési elvek, keretek

- A programoktól, tevékenységektől függően egyéni, mikro-csoportos és csoportos szervezeti formák alkalmazása
- A közös élmények, szokások és hagyományok szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és életkori sajátosságait
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél és a sajátos nevelési igényű gyermekeknél a fejlődésüket leginkább elősegítő egyéni bánásmód előtérbe helyezése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen, örömmel járnak óvodába, jól érzik magukat a közösségben.
- Kiegyensúlyozott, vidám érzelmi állapot jellemezi őket.
- A szokás-szabályrendszert alkalmazzák, betartják, kialakult szabálytudattal rendelkeznek.
- Pozitív erkölcsi, szociális érzékenységük kialakult.
- Az udvariassági szokásokat, a helyes viselkedés szabályait ismerik, alkalmazzák.
- Társaikkal nyitottak az együttes élményekre, tevékenységekre, bekapcsolódnak, irányítanak.
- A közös tevékenységek során aktívak, kezdeményezők, kitartóak. Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Megfelelő ismerettel rendelkeznek szűkebb és tágabb környezetükről, kulturális értékekről.
- Hazaszeretet, szülőföldhöz, családhoz való kötődés jellemezi őket.
- Tevékenységhez kötődő együttműködési formákra képesek, kiterjedt kapcsolataik vannak.
- Reális énképpel, egészséges önbizalommal rendelkeznek.
- Konfliktusok kezelésére, megoldására képesek.
- Társaikkal, felnőttekkel szemben segítőkészek, elfogadóak, érdeklődők, tisztelettudók, toleránsak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés.
- Az anyanyelvi és kommunikációs képességek kibontakoztatása.
- Anyanyelvünk változatosságának, sokszínűségének megismertetése.
- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, élményszerű megtapasztalással, játékon és játékos tevékenységeken keresztül.
- A gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságra építve a gyermekek fejlettségéhez igazodva az értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése.
- Olyan légkör megteremtése, amelyben a gyermek természetes közlésvágya, kapcsolatteremtő képessége is fejlődik, fejleszthető.

Feladat

- Beszélő, ösztönző környezet biztosítása helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével).
- A gyermek beszédkedvének, aktív szókincsének, kifejezőkészségének fejlesztése, gazdagítása, azok rendszerezése. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés.
- A gyermek természetes beszéd, és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése. Értelmi képességek, képzelet és kreativitás fejlesztése.
- Beszédkészség felmérése, javítása szakemberek segítségével.
- Hátrányok leküzdése, prevenció, tehetséggondozás.
- Tevékenységszervező, képességfejlesztő, komplex tapasztalatszerzés, több napig ismétlődő feldolgozás, egyéni fejlesztés biztosítsa mindennapi pedagógiai munkánkban.

Alapelvek

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében jelen van.
 - Az óvodás gyermek tanulása belső késztetésen alapul.
 - Az óvodás gyermek gondolkodása cselekvő, szemléletes.
 - Az értelmi nevelés eszköze, módszere és színtere a játék és a játékos tevékenység.
 - A gyermek tanulását a játékok, tevékenységek során:
 - a kíváncsiság
 - a megismerési vágy
 - az utánpótlási kedv
 - a sikerélménye motiválja.
 - Komplexitás és differenciálás.
-

- A tanulás a gyermek részéről játék, az óvodapedagógus részéről tudatos, tervszerű tevékenység.
- Az óvodapedagógus pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Az óvodapedagógus, dajka kommunikációja minden tekintetben modellértékű legyen.

Tartalom

Tevékenységszervezés

A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkör megteremtése, ahol megvalósítható a gyermekek beszédkésztségének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezés módjának gazdagítása, beszéd szintjük emelése.

- A gyermek spontán szerzet tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Ebben az életkorban akkor tud megismerni egy kisgyermek, ha látja, hallja, érzi is a megismerés tárgyát. Ezért nem az ismeretek halmozása a célunk, hanem az, hogy tevékenységek közben a megismerő, megfigyelőképességet alakítsuk.

Ez a programunk következő fontos jellemzője.

Képességfejlesztő tevékenység

Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol észrevesznek, felfedeznek ok-okozati összefüggéseket, amely ismereteket a kommunikációs játékok alkalmazásával mélyítünk.

Tevékenység közben ahhoz szoktatjuk a gyermeket, hogy meglássanak, meghalljanak, megérezzenek dolgokat, történeteket. A megkülönböztetés és összehasonlítás, a felfedezés és a megismerés öröméhez juttatja el a gyermekeket.

Az érzékelési és észlelési tapasztalásokat nem az óvodapedagógus fogalmazza meg. Nem az a fontos, hogy helyes legyen a fogalom meghatározása. Lehet körülírással, akár új nyelvi alakot is teremteni.

A lényeges a saját tapasztalás saját megfogalmazása. Így hamarabb válik képessé önálló megfigyelésre és így válik megfigyelővé a kisgyermek.

Négy képességterületet határoztunk meg, amelyek fejlesztésére mindenfajta tevékenység közben gondot fordíthatunk.

Megfigyelőképesség (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, képzelet)

Cselekvőképesség (tevékenykedés és mozgás)

Kommunikációs képesség

Szocializációs képesség (énkép, önismeret, társas kapcsolatok, érzelmi, akarat megnyilvánulások)

Komplexitás

Változatos tevékenységek biztosítása, a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve, keresve a kapcsolódási pontokat és tartalmakat.

Önálló mese-versmondásuk, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás kommunikációs elemeinek a kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bátran használják a mozgás és a pantomim elemeket.

Több napig ismétlődő tevékenység

Mivel az óvodáskorú gyermek figyelme rövid idejű, az emlékezete sem tartós, megfelelő idejű begyakorlásra, ismétlésre és kellő számú kipróbálásra van szükség.

Ha egy téma egymás után több napig visszatér, minderre megfelelő lehetőség nyílik.

Egyéni fejlesztés

A több napig ismétlődő, azonos téma feldolgozása lehetőséget ad arra, hogy:

- A gyermekek szókincsét folyamatosan bővítsük, beszédmegértésüket fejlesztjük, a gyermekeket inspiráljuk a kérdésekre, azok megválaszolására.
- Mikrocsoportban a gyerekek egyéni anyanyelvi képességeinek figyelembevételével tudunk beszélgetni, tevékenykedni, megfigyelni.
- Minden gyermek gondolkodásának lépéseit, variációit követni tudjuk, és ehhez mérten tudunk adni további lehetőséget, feladatot.
- Megvalósulhat a tehetséggondozás és a felzárkóztatás

Szervezési elvek, keretek

A nevelési helyzetekből adódó lehetőségek kihasználása az egész nap folyamán.

- **A tanulás lehetséges formái**
 - Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
 - Spontán játékos tapasztalatszerzés.
 - Játékban, tevékenységekben megvalósuló tanulás.
 - A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
 - Az önálló, illetve az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
 - Gyakorlati probléma- és feladat megoldás, kreatív gondolkodás, fejlesztés.
- **Ajánlott pedagógiai módszerek**
 - Differenciált, egyéni képességek egyéni ütemű fejlesztése
 - Kompetencia elvű óvodai nevelés és fejlesztés
 - Kooperatív tevékenység-, és tanulásszervezés
 - Párhuzamosan felkínált tevékenységek szervezése
 - Direkt és indirekt tanulási formák egyensúlyának megtervezése
 - Egyéni páros és mikro csoportos tevékenyekdtetés
 - Növekvő időtartalmú (5-35 perc) mikro csoportos foglalkozás tervezése, szervezése.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére: anyanyelvi

- Szívesen kommunikálnak, képesek a kapcsolatteremtésre
- Közlésvágyukat késleltetni képesek, meghallgatnak másokat, kívárlják, amíg sorra kerülnek.
- Metakommunikációs jelzéseket megértik, s adekvátan használják
- Elbeszéléseik folyamatosak, rendelkeznek beszédfigyelemmel, fegyelemmel.
- Be tudnak kapcsolódni adott témakörben beszélgetésbe.
- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő hang-erővel, hangsúllyal és tempóval tudják kifejezni, a szituációnak megfelelően
- Aktív és passzív szókincsük gazdag és árnyalt, képesek kifejezni önmagukat
- Egyszerű és összetett mondatokat használnak, miközben törekednek a nyelvtani
- egyeztetésre, beszédükben minden szófajta és mondatfajta megjelenik
- Értik és használják a névmásokat, névutókat, jelen – múlt - jövő időt
- Érdeklődéssel vesznek részt a különböző tevékenységekben.
- A környező világ jelenségeit valóságghűen észlelik, a jelenségeket globálisan szemlélik.
- Készek hosszabb idejű figyelem-összpontosításra.
- Észrevesznek egyszerűbb összefüggéseket.

- Felismerik a problémahelyzeteket, s törekednek megoldásukra.
- Képzleti működésük közeledik a valósághoz.
- Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban is.
- Működik emlékezetük.
- Életkoruknak megfelelő érzékeléssel, észleléssel, alkotóképességgel, kreativitással képzelettel, logikai képességekkel rendelkeznek.
- Ellenőrzik saját tevékenységüket, segítséggel észreveszik hibákat, és törekednek az önértékelésre.
- A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodásuk mellett felfedezhető az elemi, fogalmi gondolkodás.
- Aktívan részt vesznek a különböző óvodai tevékenységekben és képesek azokban elmélyülni, alapvető ismereteik vannak közvetlen környezetéről, képes figyelmüket szándékosan és tartósan irányítani, növelni, megosztani, felismerik az ok-okozati összefüggéseket.
- Kialakult életkor specifikus beszédértésük beszédfigyelmük, testséma ismeretük, finom motorikus, laterális térészlelő képességük, téri tájékozottságuk, térbeli mozgásfejlettségük, rendelkeznek probléma felismerő és megoldó képességgel.
- Lekileg egészségesek, nyitottak, érdeklődők, készek az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni a feladatok megértésében, egyre eredményesebb végzésében.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességeiknek megfelelő fejlettségi szintre jutnak, speciális szakemberek bevonásával. A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, differenciált személyiségfejlesztéssel, öndifferenciálás fejlődésének elősegítésével, a hátrány- kompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozásával , a játékban és szervezett tevékenységekbe egyaránt.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

4. Az óvodai élet megszervezése

Cél

- Érzelmi biztonságot nyújtó, a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése, alkalmazkodva az egyéni fejlettséghez, biológiai ritmushoz.
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Feladat

- Átgondolt napirend, heti rend kialakítása, a folyamatosság figyelembevételével.
- Megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Alapelvek

- A nevelőmunka középpontjában a gyerek áll.
- A pedagógus az egész napos tevékenysége során teljes személyiségével nevel.
- A napirendet és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- A napirend hozzájárul a gyermek szociális, mentális és szomatikus fejlődéséhez.
- Napirend, hetirend a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére.
- A játék kitüntetett szerepének szem előtt tartása.
- Az egész nap folyamán lehetőség szerint érvényesül a rugalmasság, folyamatosság.
- A mindennapokban a rendszeres edzés, mozgás lehetősége biztosított.
- Jussen elegendő idő a testi szükségletek, esztétikus, higiénikus gondozási feladatok elvégzésére.

Személyi feltételek

- A gyermekcsoportban a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi, segítője a pedagógiai asszisztens és a dajka.
- Az óvodában dolgozó felnőttek viselkedése legyen modell a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő személyzet együttesen járuljon hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális és érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, amely követendő példa a gyermekközösség és a felnőttek számára. Speciálisan képzett szakemberek segítik munkánkat.

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosításának alapjául az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját és az Eszköznormát vesszük figyelembe. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a tárgyi feltételeket mindig a sérülés specifikuma határozza meg.

A csoportszervezési formák

Heterogén (vegyes) csoportokban történik a nevelés.

A csoportkialakítás szempontjai

- A gyermekek érdeke.
- A szülők kérése.
- Az óvónők nevelési elképzelései.
- Speciális célok (sajátos nevelési igényű gyermekek)
- Objektív körülmények.
- Törvényi előírás a csoportlétszám meghatározásáról.
- Nevelési program megvalósíthatósága.

5. Az óvoda kapcsolattartási rendszere

Cél

- Sikeres óvodai nevelésünk érdekében jó partneri kapcsolatok kialakítása, ápolása.
- Együttműködés a családokkal.
- Együttműködés az iskolával.
- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei között oktatási tér kialakítása, törekvés a külhoni magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre és - lehetőség szerint – szakmai kapcsolat fenntartása.

Feladat

- A hatékony együttműködés legmegfelelőbb formáinak megválasztása, működtetése (szóbeli, digitális vagy papír alapú)
- Családközpontú pedagógiai szemlélet
- Az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.
- A családokkal megfelelő kapcsolat kiépítése és kölcsönös ápolása.
- Együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje
- Közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében.
- Támogató környezetet nyújtása a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.

FEH neve: Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodája

Külső kapcsolatok rendszere:

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Fenntartó Kazincbarcika Város Önkormányzata	✓ Kölcsönös tájékoztatás ✓ Rendezvények	Alapító okirat és annak módosításainak elfogadása Kölcsönös tájékoztatás (egyéni és hivatalos megbeszélések) SZMSZ- fenntartói egyeztetés azon fejezetekhez, ahol a fenntartóra többletkötelezettség hárul A Pedagógiai program- elfogadása	✓ Tagóvoda vezető
B.-A.-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kazincbarcikai Tagintézménye	✓ gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás ✓ fejlesztő nevelés ✓ szakértői bizottsági tevékenység ✓ nevelési tanácsadás ✓ logopédiai ellátás ✓ konduktív pedagógiai ellátás ✓ gyógytestnevelés ✓ óvodapszichológiai ellátás ✓ kiemelten tehetséges gyermekek gondozása ✓ <i>intézmény közli műhelymunka</i> ✓ <i>szülői fórum</i> ✓ EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása kiemelt projekt .	Gyermekek (5-7 éves) szűrővizsgálata, fejlesztése. Fejlesztési javaslatok megfogalmazása. Egyéni fejlesztés A jelzések alapján folyamatos vizsgálatok végzése, javaslatok megfogalmazása. Közös gondolkodás, szakmai fejlődés Intézményfejlesztést támogató hálózati műhely,	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Óvodapedagógus ✓ FEH támogató szakértők
B-A-Z Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság	✓ Továbbképzések ✓ Vizsgálatok	Sajátos nevelési igény megállapítása, fejlesztésük meghatározása.	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes

		Folyamatos kontrol- vizsgálatok elvég- zése	
Pedagógiai- szak- mai szolgáltatást nyújtó intézmények POK Miskolc	✓ pedagógiai értéke- lés ✓ szaktanácsadás ✓ pedagógiai tájé- koztatás ✓ tanügy igazgatási szolgáltatás ✓ pedagógusok to- vábbképzésének, önképzésének se- gítése, szervezése ✓ tanácsadó szolgál- lat ✓ Területi műhely- munkákon való részvétel. ✓ EFOP-3.1.5-16- 2016-00001 A ta- nulói lemorzsoló- dással veszélyez- tetett intézmé- nyek támogatása kiemelt projekt.	Szoros együttműkö- dés a nevelési-okta- tási intézményekkel- az SZMSZ-ükben meghatározottak alapján Szaktanácsadás- Tanfelügyelet Külső ellenőrzések Pedagógusok minősí- tési eljárása Országos pedagó- giai-szakmai szolgál- tatás A projekt megvalósul	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógu- sok FEH támogató szakértők
Oktatási Hivatal Budapest	✓ Szakmai segít- ségnyújtás. ✓ Konzultáció. ✓ Dokumentációs rendszer működ- tetése. ✓ „A program/fej- lesztés az EFOP- 3.1.5-16-2016- 00001 A tanulói lemorzsolódás- sal veszélyezte- tett intézmények támogatása ki- emelt projekt tá- mogatásával va- lósul meg.”	Intézményfejlesztés	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógu- sok ✓ <i>FEH támogató szakértők</i>
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Köz- lekedés Tudományi Intézet Nonprofit Kft.	Szakmai támogatás Közlekedésre nevelés megvalósításához esz- köztár és módszertani anyag		✓ Intézményvezető ✓ Vezető helyette- sek ✓ Tagóvoda veze- tők
Ovi-Sport Köz- hasznú Alapítvány	Multifunkciós sportpá- lya	Szakmai támogatás sportrendezvények	✓ Intézményvezető

	Sporteszközök Pályázatok		✓ Vezető helyettesek ✓ Tagóvoda vezetők
Intézményvezető Vezető helyettesek Tagóvoda vezetők	Ovizsaru program	Szakmai támogatás Rendezvények, programok	✓ Intézményvezető ✓ Vezető helyettesek ✓ Tagóvoda vezetők

Az intézmény belső kapcsolatai

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Család	✓ Beiratkozás ✓ Beszoktatás- befogadás ✓ Napi kapcsolattartás ✓ Intézményesített fórumok (szülői ért., nyílt napok, fogadóóra) ✓ Munkadélutánok, játszóházak, közös kirándulások ✓ Szülői fórum az iskolaérettségről, beiskolázásról, külső szakemberek meghívásával.	Formális és informális fórumok és eljárások biztosítása a kötelezettségek és a jogok gyakorlásának könnyítése érdekében. Családlátogatások – probléma esetén, ill. szülő kérésére Szülők egyéni jogai (megismerje a házirendet, a pedagógiai programot, tájékoztatást, tanácsokat-szükség szerint segítséget- kapjon gyermeke fejlődéséről)	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógusok
Szülői Szervezet	✓ Szülői munkaközösségi megbeszélések az SZMK munkaterve szerint	Szülők kollektív jogai (véleményezési, javaslattevési jog illeti pl. a Házirend, SZMSZ elfogadásakor) Megvalósítás: intézményi szintű szülői szervezet eljárás rendje szerint	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Óvodapedagógusok
Tagintézmények	✓ Kötelező felvételt biztosító óvodák lehetőségei: gyermekek átvétele másik tagóvodába ✓ Kölcsönös tájékoztatás - Adatszolgáltatás ✓ Belső szakmai tudás átadása	Körzethatárok figyelembevétele Átjárhatóság biztosítása Decentralizáció (Egymás mellé rendelt tagintézmények) Vezetők koordinációs értekezlete	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógusok

	✓ Információ megosztása ✓ Kommunikációs rendszer működése ✓ Szakmai munkaközösségeink koordinálása ✓ Hálózati műhelyek a felzárkóztatás lehetséges formái (egyéni fejlesztési napló)	Vezetői értekezlet – Óvodatanács- Tagóvoda vezetők részvételével Tagóvodai nevelőtestületi értekezletek- belső továbbképzések, hospitálások, jó gyakorlat átadása- egymástól tanulás Pedagógiai asszisztensek, dajkák továbbképzése	
Kazincbarcikai Összevont Óvodák Füzike és Székhely Tagóvoda	✓ Hálózati műhelymunka. ✓ Kommunikációs rendszer működtetése. ✓ „A program/fejlesztés az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása”	Intézményfejlesztés	Támogatószakértők ✓ FEH támogató szakértők ✓ Tagóvodavezetők

Egyházak

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Történelmi egyházak-	✓ Szülők igényei szerint hitoktatás (református, római katolikus, görög katolikus)	Biztosítjuk a hitoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket tagóvodáinkban (eszközök, terem)	✓ Tagóvoda vezető ✓ Óvodapedagógusok

Más nevelési-oktatási intézmények

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Kazincbarcikai Polack Mihály Általános Iskola tagintézményei (Dózsa György és Ádám Jenő Tagiskola)	✓ Közös szakmai programok, pedagógiai konferenciák ✓ „A program/fejlesztés az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói	✓ A gyermekek fejlődésének nyomon követése a következő köznevelési intézményben	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógusok

	lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása kiemelt projektben való közös együttműködés ✓ Szülői értekezlet tanköteles gyermekeink szüleinek ✓ Kölcsönös hospitálások óralátogatások ✓ Iskolakóistoló ✓ Közös rendezvények	✓ Közös szakmai programok, konferenciák ✓ Szülői értekezlet tanköteles gyermekeink szüleinek ✓ Kölcsönös hospitálások óralátogatások ✓ Iskolakóistoló ✓ Közös rendezvények ✓ Projekt megvalósítása ✓ Óvoda-iskola átmenet, az iskolai lemorzsolódás megelőzését támogató befogadó nevelés.	✓ FEH támogató szakértők
Magyar Óvodapedagógiai Egyesület Fabula Humán Szolgáltató Bt.	✓ Felnőttképzés ✓ Dajkaképzés, ✓ Pedagógiai asszisztensképzés ✓ Szakmai tanácsadás	Szakmai elméleti és gyakorlati képzés Pedagógiai továbbképzések	✓ MOE tagok ✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes,
Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola	✓ Kommunikációs rendszer működtetése	Közös rendezvények	✓ Tagóvoda vezető

Felsőoktatási intézmények

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campus	✓ Főiskolai hallgatók összefüggő intézményi gyakorlatának biztosítása	Mentorok készítik fel a hallgatókat a sikeres államvizsgára	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes,

Gyermekevédelem, családtámogatás és a társadalombiztosítás egyes intézményei

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
BAZ-megyei Kormányhivatal Kazincbarcikai Járási Hivatal Gyámhivatala	✓ Támogatások igénylése/ jogosultság ✓ Jelzőrendszer működtetése	nevelési ellátás iskoláztatási támogatás árvaellátás	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes,
Szociális Szolgáltató Központ (Böl-)	✓ Konferenciák ✓ Eseti megbeszélések	A hátrányos helyzet, veszélyeztetett és	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető,

csődék, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat)	✓ Jelzőrendszer ✓ Közös óvodai rendezvények	tanköteles korú gyermek óvodába járásának nyomon követése	✓ Vezető helyettesek ✓ Gyermekvédelmi felelős
---	--	---	--

Intézményünk további külső kapcsolatrendszere

Kapcsolataink	A kapcsolattartás lehetséges formái	Tartalom	Kapcsolattartó személy
Egészségügyi szervezetek Gyermekorvos, védőnői hálózat, fogászat	✓ Rendszeres és szükség szerinti szűrővizsgálatok ✓ Tájékoztatás a szülőknek- prevenciós előadások ✓ Óvodai rendezvényeken való aktív részvétel	Fogászat nagy csoportosok vizsgálata szülői értekezletek Egészséges életmódra nevelés	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető,
Barcika Art	✓ Rendezvényeken való részvétel. Konzultáció. ✓ Rendezvények közös szervezése. Sportlétesítmények által kínált lehetőségek igénybevétele. ✓ Szervezett sportrendezvényeken való részvétel. ✓ Információk széleskörű terjesztése. ✓ „A program / fejlesztés az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása kiemelt projekt támogatásával valósul meg.”	Közös együttműködés	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető, ✓ Intézményvezető helyettes, ✓ Óvodapedagógus ✓ Rendezvényszervező
LÜCS	✓ E-mail, telefon személyes konzultáció	Az intézmény karbantartási feladatának elvégzése	✓ Intézményvezető, ✓ Tagóvoda vezető,
Barcika Prima Kft.	✓ Adatszolgáltatás ✓ Kölcsönös tájékoztatás		✓ Intézményvezető
BC Zrt	✓ Adatszolgáltatás ✓ Pályázatok	✓ Más nemzetiséghez tartozó dolgozók gyermekeinek nevelése	✓ Tagóvoda vezető

Idősek Háza	✓ Közös rendezvények	Gyermek köszöntő műsorok	✓ Tagóvoda vezető ✓ Programszervező
--------------------	----------------------	--------------------------	--

6. Az óvodai nevelés tevékenységrendszere

6.1. Játék

Cél

- A játék mindennapi, legfontosabb, a pszichikumot, kreativitást, a gyermek személyiségét fejlesztő, élményt adó tevékenység legyen.
- A játék örömforrást jelentsen, a gyermekek belső szükségleteinek, vágyainak kielégítését szolgálja.
- A játék a spontán érés és a nevelés leghatékonyabb eszköze.

Feladat

- Élményszerű, elmélyült játék kibontakozásának segítése.
- Változatos lehetőségek kínálása a gyerekeknek, amiből szabadon választhatnak (hely, idő, eszköz, élmény).
- Utánozható minta adása, tudatos pedagógiai jelenlét.
- Szociális érzelmi fejlesztések, mentális képességek, készségek alakítása.
- A tanulás feltételeinek megteremtése.

Alapelvek

- A játék az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, ugyanakkor a gyermek legfőbb, legfejlesztőbb tevékenysége és egyben pszichikus szükségletének színtere is.
- A gyermek tiszteletben tartása, társként való elfogadása.
- Átgondolt napirend – hosszantartó, zavartalan játék lehetősége.
- A szabad játék aránya nagyobb, mint az irányított játék.
- Az óvónő szerepe a játékban:
 - érvényesüljön a modellnyújtó szerepe,
 - tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó állandó jelenléte,
 - az indirekt irányítás felelőssége.

A játék fajtái

A játék fajtái sokszínűek, nem elkülöníthetők, - egységet alkotnak, egymásra épülnek.

1. Gyakorló játék
2. Szimbolikus – szerepjáték
3. Konstruáló játék
4. Szabály játék

5. Dramatizálás, drámajáték, bábozás

Szervezési elvek, keretek

- Folyamatos, rugalmas napirenddel biztosítani tudjuk, hogy a nap során a legtöbb időt a játék töltsse ki.
- A játék során a spontán játék kerüljön túlsúlyba.
- A játék a gyermek élményeire, érdeklődésére, fejlettségére épüljön.
- Párhuzamosan szervezett képességfejlesztő játékok felkínálásakor szabadon választhatnak eszközök, szerepek, társak, játékhelyzetek között.
- Az indirekt irányítás felelősségét a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítás

Tartalmi élmények biztosítása a családban és az óvodában

Az óvodában

- Séták, kirándulások, tapasztalatszerzések alkalmával
- Mozgásos tevékenységek során (vízhez szoktatás, sportrendezvények, óvodai rendezvények pl. Mihály napi vásár, Tök jó hét, stb.)
- Társadalmi környezet megfigyeltetése (építkezés, orvos, fodrász, vasút, tűzoltóság stb.)

Személyi feltételek

Az óvónő személyes részvételével hatékony tevékenységbeli és magatartási mintákat nyújt. A napirend nagyobb részét kitevő szabad játék kibontakoztatását az óvodapedagógus indirekt játék megnyilvánulásainak dominanciája segíti.

Óvónői magatartás

- Legyen partner az óvónő a játékban, tudjon társként játszani.
- Megengedő egyben modellnyújtó legyen.
- Tapintatos és biztonságot adó jelenléte fontos a gyermek számára.
- Az óvónői magatartás jellemzői: közvetlen, nyugodt hangvétel, megengedő attitűd, kongruens kommunikáció, empátia, személyes bánásmód.

Gyermei jogok a játékban

- A gyermeknek joga van a játékhoz.
- Lehessenek saját ötletei, egyéniségét érvényesíthesse.

- Egyéniségét megőrizhesse.
- Joga van a játéktéma befejezésére.

Tárgyi feltételek

Hely biztosítása

- Csoportszobában - sarkok, kuckók kialakítása, mozgatható térelválasztók
- Lehetőség legyen a csoportszoba rugalmas átalakítására.
- Szabadban - udvaron, réten, parkokban stb.

Játékeszközök biztosítása

- Kész játékok
- Készített játékok (közösén, óvónő által készített is.)
- Kellékek (kendők, takarók, sálak stb.).
- Biztosítsunk lehetőséget az eszközök folyamatos felhasználására - ott maradhat, ahol játszanak.
- Tudjanak várni a játékeszközre, hogy a másik gyerek be tudja fejezni játékát.

A játék idejének biztosítása

- Folyamatos és rugalmas napirenddel.
- Kötetlen kiscsoportos tevékenységek szervezésével.

Szociális érzelmek fejlődése a játék által

- Az együtt játszás során megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni, elfogadni a másikat, a másságot, a viselkedésformákat.
- A szabályokat elfogadják, betartják, alkotnak szabályokat – alakul szabálytudatuk.
- A játék során erősödnek a baráti kapcsolatok
- Fejlődik a konfliktus megoldó képességük.

Amikor a cselekvéses műveletek interiorizálódnak, már nem csak a tárgyakkal tudnak műveleteket végezni az adatokból, ismeretekből emléknym, emlékkép lesz, amit **később felidéznek**.

A mentális képességek, készségek fejlődése a játék által

- A játék során lehetőség nyíljon a megszerzett ismeretek, tapasztalatok kipróbálására, alkalmazására.
- Fejlődjön percepciók képességük.

- Szerezzenek új ismereteket egymástól, környezetükből (élmények).
- Kommunikációs képességük fejlődjön (szókincs, beszéd, kifejezés)
- Fejlődjön mozgásuk (kis – nagy – téri mozgás).
- Keressék a megoldásokat a problémákra (szerep, eszköz, hely, stb.)

A játék és a tanulás

A játék és a gondolkodás fejlődése között szoros a kapcsolat:

- A gyermek játékában tükröződik a gondolkodás fejlettsége.
- A gyermek gondolkodása fejlődik a játék (a társak, az óvónők) által.

A gondolkodás megismerő (tapasztalatszerző) rendszer és kapcsolatokat kereső és teremtő folyamat.

Eredménye a gondolat, nyelvi formája a szó, mondat, logikai formája a fogalom és az ítélet.

A gondolkodás a valóságból szerzett tapasztalatok rendszerezését, kapcsolataink felismerését biztosítja.

A gyermeki gondolkodás azokra a tapasztalatokra épít, amelyeket a megismerő tevékenység során szerez. Ezért fontos, hogy tapasztalatokat szerezzenek az óvodások, élményekhez juttassuk őket – mert ezek az ismeretek, tapasztalatok megjelennek később a játékukban, gazdagabbá teszi azt.

A játék, játékos tevékenységek segítségével törekszünk arra, hogy minél jobban megismerjék a gyermekek a körülöttük lévő élő, élettelen, mesterséges környezetet, a közöttük lévő kapcsolatokat, összefüggéseket.

A játék tevékenység fejlesztéséhez és a tanulási folyamat megvalósítása érdekében alkalmazzuk a projekt rendszerű fejlesztést.

Egyéni fejlesztés a játék segítségével

A fejlesztés, mint külső feltétel a gyermek belső feltételein – képességein, tulajdonságain – keresztül hat.

Igazodunk a gyermek egyéni fejlettségéhez.

Építünk a gyermek ismereteire.

Rugalmasan változik a játék helye, ideje, az eszközök, módszerek.

Az óvodában túlsúlyba kerül a szabad játék.

Játék fajtái

A szabad játékban a gyermek szabadságának és önállóságának adunk teret.

Szabad játék

- A nagyok önállóan tervezik, szervezik játékukat, próbálják megoldani problémáikat (konfliktuskezelés). Játékuk egyre önállóbb és összetettebb.
- Több segítséget, támaszt nyújtunk a kicsiknek.
- A kicsik igénylik a nagyok alkotta játékot.

Gyermek

Szabad választás

Tevékenységben

Tevékenység tartalmában

Társban

Eszközben

Helyben

Időtartamban

Óvodapedagógus

Tudatosan alakított feltételek

Csoport összetétele

Játék helye

Hely, térelosztás

Napirend

Játékszokások

Élmény

Tapasztalatnyújtás

Megerősítés

Segítségadás

Óvodapedagógus készenléte

Rendelkezésre állás

Konfliktus feloldás

Szervezett játék

Gyermek

Szabad választás

Részvételben

Óvodapedagógus

Adott feltételek körülmények, cél és út

Téma

A felkínált szerepben	A felhasznált eszközök többsége
Játék szituáció elfogadásában	Hely
Játék idejében	Játék menete
	Szabályok
Partnerválasztásban	Eredmény

A folyamat változó elemei

Az óvodáskor játéka fejlettségi szakaszonként

Gyakorló játék – érzékszervi- mozgásos játékok az „én csinálom” diadalmas érzése, a funkcióöröm határozza meg azt az időszakot. (Piaget)

Jellemző rá, játékok, tárgyak dobása, húzása, ellökése, edények megtöltése stb.

Ismétlődő cselekvések, anyagok, eszközök játékok megismerése, kipróbálása, tapasztalatok szerzése.

Szöveg-dallam, mozgásos ismétlődő játékok, ritmus játékok (népi játékok).

Megismernek egyszerű szabályokat.

A játékterek, eszközök, anyagok megismerése, használatának megfigyelése, próbálgatása

Építő, konstruáló játékok összerakosgatása, szétszedése (tüsi, pötyi, legó, fakockák, stb.).

Próbálkoznak bábok mozgatásával, hangok utánzásával.

Manipulációs tevékenységek a jellemzők, amivel fejlődnek a nagymozgások, fejlődik a testséma-ismeret, térészlelés.

Sok-sok gyakorlással lassan jártasságok, készségek alakulnak ki.

Tapasztalásos megismerés révén fejlődik az értelmi képesség.

Sok eszközt, tárgyat, anyagot biztosítunk a gyakorlójátékhoz.

Mintát, segítséget adunk az eszközök helyes használatához.

Egyszerű szerepjáték megjelenése, pl. papás-mamás, orvosos, konyhai főzőcske stb.

Konstruktív játékban az alkotás öröme vezérli a gyermeket. Lényege maga a konstruálás, alkotás.

Folyamatosan gyakorolja a finommozgásokat (szem és kézmozgások összehangolása) tanulja a dolgok elemekre bontását és összerakását, megismeri az elemek tulajdonságait, az egész rész viszonyát. Rendez, módosít, alkot, és újat alkot. Átéli a létrehozás örömét, sikerrel nyugtázza a létrehozott produktumot.

Fejlődik a kreativitás, a koncentráció, és az együttműködés. Az élethelyzetek reprodukálása közben a valóságos tárgyakhoz hasonlót akarnak készíteni. Az óvodáskor végére már különböző eszközök kombinált alkalmazására is képesek.

Konstruktív játék például az építőkocka, a lego, vagy a gyurma.

Szabad játékuk során felhasználják a készített eszközöket.

A szerepjátékokban a „mint ha” tudat kialakulásával a gyerekek utánzása egyre tökéletesebbé válik.

A különböző helyzetekben viselkedési formákat, problémamegoldást sajátítanak el, erősödik önbizalmuk, fejlődik alkotó fantáziájuk.

A szerepjáték tartalmában, eszközhasználatában bővül, egyre tartósabbá, elmélyültebbé válik. A társak, szabályok elfogadása, a másik tudomásul vétele, tartalmas együttjátás a jellemző. Szívesen bekapcsolódnak a közös játékokba, de önállóan is kezdeményeznek játékot.

Képesek elmélyülni egy-egy játékfajtában, folytatják, bővítik a játékot.

A játék tartalmában, formáiban, megoldásaiban tovább gazdagodik.

Önállóan játsszák a logikai, memóriai játékokat, társasjátékokat. Tudják a szabályokat, és annak megfelelően játszanak.

Önállóan, alkotóan használják a konstruktív játékokat. Ötleteiket próbálják megvalósítani.

A szerepjátékukban megjelenik az együttműködés, a társak keresése, kiválasztása, a barátságok erősödése, a közös feladatvállalás, a közös tervezés, megvalósítás, a szabályok létrehozása, változtatása, a szerepvállalás, (feladatvállalás) az alá és fölé rendelés elfogadása, tükröződnek a környezetükből vett megfigyelések, élmények.

Egy – egy szerepjátékot több napon keresztül játszanak, várva a folytatás örömét, a társakkal, barátokkal való tervezgetés izgalmát, közben bővül, gazdagszik játékuk.

A **szabályjáték** során nemcsak elfogadják, betartják, hanem maguk is alkotnak szabályokat.

A szabályjátékok kezdeményezett játékok, melyek a tanulás módszereiként jelentkeznek az óvodai gyakorlatban, a szabadidőben és az egyes tevékenységekhez kapcsolódva. Lényeg a játékszabály betartása. Döntő spontaneitás a szabály önkéntes vállalása. A szabályjátékok fejlesztik a figyelemösszpontosítást, megfigyelőképességet, logikus gondolkodást, bővítik az ismereteket, önuralmat, türelmet, siker és kudarcűrő képességet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakult játéktudatuk.
- Képesek élményeiket, érzelmeiket kifejezni a játékban.
- A társaikkal együtt játszanak.
- Játékuk elmélyült, egyes játéktémát több napon keresztül is képesek folytatni.
- Képesek önállóan a játék előzetes, közös tervezésére, a szerepek kiválasztására, elosztására, a játékszerek és eszközök megválasztására, a szabályok betartására, a használt játékok helyre rakására.
- A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A játék során kommunikációjuk kulturált, kifejező és érthető.
- Képesek saját maguk eszközt készíteni a játéktevékenységekhez.
- Megtanulják játékuk közben konfliktusaikat intelligensen kezelni, társas kapcsolataikban megjelenni az óvoda által preferált viselkedési normák.
- Alkotó gondolkodás, kreativitás mutatkozik játékukban.
- Tudnak irányítani, társaikkal együttműködni, vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Képesek ismert mesék bábozására, dramatizálására. Az ehhez szükséges eszközöket különféle anyagokból képesek az óvodapedagógus segítségével elkészíteni.
- Konstruáló és építő játékelemekből önállóan bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, képesek a különböző eszközök kombinált alkalmazására.
- Elfogadják társaik elgondolásait, logikáját, alkalmazkodnak egymáshoz és a játék szabályaihoz.

- Bonyolultabb szabályjátékokat is játszanak, azok szabályait betartják és erre figyelmeztetik is egymást, képesek az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére.
- Képesé válnak a szabadon választható párhuzamos tevékenységek során, közös élmények után tapasztalataikat egyéni képességeik szerint saját készítésű képességfejlesztő játékokon keresztül is feldolgozni, elmélyíteni.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.2. Műveltségi területek

6.2.1. Verselés, mesélés

Cél

- A gyermekirodalom iránti érdeklődés felkeltése, elmélyítése és annak megszerettetése.
- A gyermekek egyéniségének kibontakoztatása, pozitív személyiségjegyek megalapozása, egyéni fejlesztése.
- Pozitív élmények, érzések átélésével a kommunikációs képességek, önkifejezés fejlesztése.

Feladat

- Nyugodt légkör, igényes irodalmi anyag, eszköz és megfelelő hely biztosítása.
- Családok meggyőzése az élő mese fontosságáról.
- Mindennapos irodalmi élmény biztosítása /mesélés, verselés, mondókázás, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok, anyanyelvi játékok/. A gyermek és óvónő által készített igényes eszközök és kellékek alkalmazása.
- Verbális és nonverbális önkifejezés fejlesztése.
- Nyelvi képesség differenciált fejlesztése, mesetudat alakítása.
- Az irodalmi élményekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása.
- A választékos beszéd alakítása, szókincsbővítés.
- A gyermekek identitástudatának fejlődése érdekében kiemelt feladatunk a magyar népmesék ápolása.
- A magyaros gondolkodásmód színes nyelvi sajátosságainak megalapozása.

Alapelvek

- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
 - Különböző személyiségek, megnyilvánulási formák elfogadása (az inkluzív pedagógia szellemében)
-

- A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Tartalom

Az anyag kiválasztás szempontjai:

- Népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek, melyek szólnak a természeti és társadalmi környezetről, megvalósítva a gyermekek esztétikai-értelmi-érzelmi-erkölcsi fejlődését és fejlesztését.
- Igényes irodalmi anyag, - a magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok alapján, amelyek kapcsolódnak az ünnepkörökhöz, hagyományápolásra ösztönöznek, s amely megfelel az óvodás gyermekek szemléletmódjának és világképének
- A magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.

Fejlesztési fokozatok az irodalmi művek tartalmában

A legkisebbek vers anyagában a népi mondókák, rigmusok, ölbeli hintáztatók, ujjasdik, vigasztalók, ritmikus mozgással kísért mondókák kapjanak helyet. A meséket az egyszerű, érthető cselekmény és a ritmikus ismétlődés jellemezze.

A fejlettebb gyerekek meséi már lehetnek több fázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók műmeséi is. A tervezett mondókázás anyagát népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkossák. Szerepeljenek a vídám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei is.

Az állatmeséktől kezdve, a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus, realisztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék a tréfás mesék és a műmesék is a gyermekek mesetárába. Helye van a meseregényeknek is. A legfejlettebbek vers anyaga gazdagodjon különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal, közmondásokkal, ritmus találós kérdésekkel. Az óvónő tervezhet bátran lírai verseket is, mert a gyermekek már megértik a költői képek érzelmet kifejező erejét.

Szervezési elvek, keretek

- Minden lehetőséget felhasználunk az irodalmi élmények átadására, feldolgozására. (mindennapos, több napig tartó és a délutáni pihenőidő előtti mese).
- A több napig tartó, mindennapos mese lehetőségének biztosítása.

- Hangsúlyozzuk az élő mese fontosságát, melynek fő szabályai: a beszéd zenei elemeinek érvényesítése, a pozitív személyiségjegyek erősítése, melyek hozzájárulnak a mesetudat kialakulásához, a valóság és képzelet megkülönböztetéséhez.
- Az élményszerű mesefeldolgozást az óvónő elősegíti a tevékenységek tudatos megszervezésével- a komplexitás megvalósításával, újszerű tanulási technikák alkalmazásával (kooperativitás) – zene, vizuális, mozgás összekapcsolása..
- A bábozás, dramatizálás, drámajátékok segítik az élményszerű feldolgozást. Ezekre bármikor lehetőségük van a gyerekeknek. Minden csoportnak van 3-4 kedvenc meséje, melyeket komplex módon, kapcsolódva más nevelési területekhez dolgozunk fel. Felhasználjuk a csoportszoba eszközeit, kelléktárát, a gyermek vagy óvónő által és közösen készített eszközöket is.
- A bábjátékokkal és dramatikus játékokkal a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- Lehetőséget biztosítunk az önkifejezés fejlesztésére (saját vers és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására).
- A versek, mesék, saját (kitalált) történetek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.
- Az aktuális irodalmi anyagról tájékoztatjuk a szülőket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul mesetudatuk.
- Örömmel fogadják be az irodalmi élményeket. igényük a mindennapi mesélés, verselés.
- Tudnak tiszta kiejtéssel, természetes hanghordozással, ritmust érzékeltetve, emlékezetből felidézni néhány mondókát, verset, mesét, történet cselekményének mozzanatait.
- Szívesen nézegetnek verses mesés könyveket.
- Várják a mesehallgatást, ismernek magyar népköltészeti, klasszikus és gyermekirodalmi alkotásokat.
- Igénylik az irodalmi élmények változatos forrásait.
- Vannak kedvenc képeskönyveik, meséik, értékelik, tisztelik a könyvet.
- Ismert mesék lényeges mozzanatait ki tudják emelni, időrendben fel tudják idézni, "újra-alkotni".
- Képesek megkezdett történetet befejezni, kitalálni saját történetet, mesét, használják a népmesék kifejezéseit, színes nyelvi sajátosságait.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, kezdeményeznek mesélést, bábozást, dramatizálást, melyek során kihasználják az önkifejezés lehetőségeit.

- Az irodalmi élményeket vizuális módom is feldolgozzák, kreatív ötleteik megjelennek saját készítésű díszletek, bábok, játékeszközök alkotása során, melyeket tevékenységeikben felhasználnak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésviláguk formálása, esztétikai fogékonyságuk alakítása.
- A közös éneklés, együttes játék örömeinek megéreztetése, zenei anyanyelvük megalapozása.

Feladat

- Megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és a szervezett formában történő zenei tevékenységekhez.
- A zenei anyagok igényes kiválasztása, a csoport adottságainak és az egyéni képességek figyelembevételével.
- A közös éneklés és zenei tevékenységek megszerettetése.
- A gyermekek identitástudatának fejlesztése a népi mondókával, gyermekdalokkal, a népi játékokkal.

Alapelvek

- A zene az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre.
- A gyermekek zenei képességének elfogadása, tiszteletben tartása.
- Az óvónő mintaadó személyisége a zenei nevelés alapja.
- A zenei nevelést a játékos hangulat jellemzi.
- Elsődleges az élőzene, az óvónő élményt nyújtó tiszta éneklése.
- Az anyagkiválasztás alapja a népi gyermekjátékok anyagából valamint az igényesen megválogatott kortárs művészeti alkotásokból merítkezik.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásának alapja: Forrai Katalin: Ének az óvodában, Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában, Gryllus, Európai gyermekdalok I.-II.

Tartalom

- A népi hagyományok ápolására épülő mondókák, rigmusok, gyermekjátékok, gyermekdalok és az ezeket kísérő mozgásformák képezik zenei nevelésünk alapját.

- A népi gyermekjátékok mellett a művészi értékű, a magyar népzenei sajátosságokra építő komponált dalokból, műzenei szemelvényekből színesíthetjük a választékot.
- A dalok hangkészletén alapuló kiválasztásánál figyelembe vesszük a csoport zenei adottságát és fejlettségét.
- A zenei anyagok kiválasztásánál tudatosan törekszünk a komplexitásra.
- Zenei képességfejlesztés tartalma:
 - I. Éneklési készség: tiszta éneklés
 - II. Ritmusérzék: metrum érzék
ritmusérzék
tempóérzék
ütemérzék
gyermekhangszerek
 - III. Hallásfejlesztés: környezet hangjai
hangmagasság
hangszínérzék
dinamikai érzék
zenehallgatás
dalfelismerés
belső hallás
 - IV. Mozgás képesség: alapvető tánclépések
mozgáskultúra
együttes mozgás
 - V. Zenei alkotókedv: improvizáció
zenei kreativitás

Szervezési elvek, keretek

- Figyelembe vesszük az egyéni készségeket, képességeket a csoport összetételét.
 - Kötött és kötetlen tanulási forma egyaránt választható.
 - A zenei képességfejlesztés elsősorban egyéni és mikro csoportos formában történik.
 - A spontán adódó lehetőségek kihasználása a képességek fejlesztésére, a gyermekdalok, mondókák gyakorlására, és a zenehallgatásra.
 - Zeneileg fejlett gyermekek elképzeléseiket tevékenységeik során kooperatív tanulási formában megvalósíthatják.
-

Zenei nevelés hatása a gyermek általános fejlődésére:

A zene közvetlenül váltja ki a gyermekek érzelmeit, ezért is elengedhetetlen eszköze a tudatos nevelőmunkának.

A zene a művészeti területek közül a legszabályosabb, ezáltal a gyermek értelmére is hat.

A zenei fogalom párok megértése összpontosított figyelmet, pontos megfigyelést kíván.

Az összehasonlítás értelmi folyamata a gondolkodás ugyanúgy megy végbe, mint egyéb foglalkozások alkalmával. Az elvont gondolkodás a fogalmak megértése áttevődik a képzeletre, a belső képekre és a megézésre.

A dalok és játékok megtanulása a gyermek emlékezetét is fejleszti. A képzelet a már meglévő ismeretek, tapasztalatok emlékeiből rak össze újszerű, esetleg a valóságtól eltérő képet. Játék során képzelet helyzet van, csak úgy teszünk, mintha valós lenne.

A belső hallás és képzelet az alapja a gyermek *zenei alkotókedvének*. A játékszabályok elfogadása az akaratot, önfegyelmet formálják. A zenei nevelés az irodalommal, az anyanyelvi neveléssel szoros kapcsolatban van. A mondókák, dalok szövegének hanglejtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követi a gyermekdal. Az ismétlődő mozdulatok által lelassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentik a gyermeket. Az új szavakkal a szókincsüket bővítjük, a mozgással egybekötött cselekvésekkel a szavak pontos megértését segítjük.

Az énekes játékokkal a *szocializációt* is segítjük, amikor mindent egyszerre csinálunk, egy időben, egyforma mozgással. Ennek morális és művészeti hatása, öröme a társas kapcsolatok fejlődésében is érvényesül.

A *testi fejlődéshez* is nagyban járulnak hozzá az énekes játékok. A zene lüktetése hat a koordinált mozgásra. Az énekléstől nő a légzőkapacitás, a lüktetés, a folyamatosság szabályozott mozgást igényel. A járással, tapsolással, játékos mozdulatokkal a gyermek egyensúlyérzékét fejlesztjük.

Az óvodai zenei nevelés anyagválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek biológiai érettségét (hangszalag fejlettsége). Ez határozza meg az anyagválasztását.

A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek egyéni képességei, fejlettsége a csoport összetétele és a zenei feladat alapján a zenei nevelés megvalósulhat kötött vagy kötetlen formában.

A tervszerű zenei tevékenységeken kívül, fontos a napi kötetlen örömteli éneklés, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás, hogy a gyermekek képességei, készségei megfelelő mértékben fejlődjenek.

A zenei képességfejlesztő játékokat elsősorban mikro csoportos formában tudatosan szervezzük a projektekbe illesztve, hogy nevelő munkánk eredményesebb legyen. A körülményektől függően délelőtt és délután is kezdeményezhető: ének, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás és képességfejlesztés.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Éneklés, mondókázás, zenélés során pozitív érzelmi viszony alakul ki a közös zenei tevékenységek iránt.
- Egyéni képességeiknek megfelelően tisztán, szép szövegkiejtéssel tudnak mondókákat, dalokat hangoztatni, énekelni.
- Önállóan kezdeményeznek dalokat, mondókákat, dalosjátékokat.
- Természetes járásnak megfelelő tempóban énekelnek, mondókáznak egyéni- leg és csoportosan is.
- Tisztán énekelnek vissza változtatott dallammotívumokat és pontosan tapsolnak vissza szöveges ritmusmotívumokat.
- Jól ismert dalokat, mondókákat felismernek dallamáról, ritmusáról.
- Tudnak dallammotívumokat elbújtatni, jelre hangosan és magukban énekelni.
- A természet és környezet hangjait felismerik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit (zörej- és beszédhangok).
- Ismernek néhány hangszert, ismerik megszólaltatásuk módját és felismerik azok hangját.
- Megkülönböztetik az egyenleteslűktetést a dal ritmusától és kifejezik cselekvéssel, énekkel, mozgással és szavakba foglalva.
- Ritmushangszereket használva lűktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelve képesek dalok, mondókák kíséretére, ritmus zenekar alakítására.
- Megérik a zenei motívum hosszát és azt mozgással térben szemléltetik.
- Képesek körbejárni, térformákat alakítani kézfogással, szép testtartással. Egy- szerű táncos és egyensúlyváltást kívánó mozgásokat esztétikusan megfor- málni, örömmel végezni.
- A zenei nevelés során kialakul zenei kreativitásuk, improvizatív készségük, mely dallamrögtönzésben-; dalokhoz, negyed szünet érzékeltetéséhez játékos

mozdulatok, játék nélküli dalokhoz egyszerű játékok kitalálásában nyilvánul meg.

- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élő zenét, a népdalokat, más népek dalait, a műzenei szemelvényeket.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél

- A spontán és irányított, élmény jellegű változatos ábrázolási tevékenységekkel alkotóképességük fejlesztése.
- A látórendszer aktivizálása mellett a gondolkodási műveletek, a képzet és fogalomkincs gyarapítása.
- Alakuljon ki, és folyamatosan fejlődjön a gyermek esztétikai érzéke, a szép iránti nyitottsága, gazdagodjon térforma és színekézete, belső képi világa.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva.

Feladat

- A környező világ felfedezése során szerzett élmények, tapasztalatok vizuális megjelenítése, az észlelés, a „meglátás” minőségi fejlesztése.
- Szabad alkotómunka támogatása. (idő, hely eszköz biztosítása, változatos anyagok, különböző technikai alapelemek, eljárások megismertetése).
- Komplexitás keresése az adott téma sokoldalú feldolgozása érdekében.
- Egyéni képességfejlesztés biztosítása, tehetséggondozás.
- Művészeti kultúránk alapjaival való ismerkedés.
- A gyermeki alkotások bemutatása.

Alapelvek

- Minden gyermekmunka alkotás.
 - Maga a tevékenység és annak öröme a fontos.
 - A gyermeki szükséglet figyelembevétele (érdeklődésének, kívánságának kielégítése).
 - A gyermek saját vers és mesealkotása, ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
 - Keressük a lehetőségét a térbeli (plasztikai formák) tevékenységek szervezésétől haladni a síkbeli (képalkotás) felé.
 - Elegendő megerősítés, biztatás, együtt örülés.
-

- Pozitív érzelmek keltése, ösztönzés a tevékenységekre.

Tartalom

A vizuális nevelés ajánlatott tevékenységei

- rajzolás
- festés
- mintázás
- képalakítás
- barkácsolás
- konstruálás
- kézimunka
- díszítőmunka
- kézművesség
- ismerkedés
 - műalkotásokkal és népművészeti elemekkel
 - nemzeti szimbólumokkal
 - esztétikus tárgyi környezettel.

Játszva ismerkednek a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Hagyni és ösztönözni kell a gyermekeket minél többet firkálni, mázolgatni, gyurkálgatni, építeni.

A spontán gyakorlás során finomodik, pontosabbá válik a kézmozgás. A sok gyakorlás közben gyorsabban zajlik az érés folyamata.

Az anyagok, és eszközök használatában jártasságot sajátít el, és különböző technikákat tanulja meg a gyermek. A forma-firka időszakában a téma nem tervezhető. Élményeiket szabad témaválasztással jelenítik meg. A képek készülhetnek zsírkrétával, ceruzával, festéssel, ragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal.

Az óvónő segíti a részformák elemeinek egymáshoz rendelését.

Megismerik az anyagok alakíthatóságát, gömbölyítés, lapítás, sodrás, nyomhagyás, mélyítés, ütögetés, karcolás, tépés stb.

Építés során megismerik a tárgyak formáit, alakzatait, beszélnek alkotásaikról. Képesek lesznek a tér variálására, nagyméretű takarók, dobozok, berendezési tárgyak felhasználására (pl. nagyobb méretű elemekből állítsanak elő búvóhelyet).

A segítségadás ne a gyerek helyett végzett alkotómunka legyen! Kis ötletekkel, egy-egy vonással segíthetjük, de jelezni kell, hogy az, az igazi, amit magától talál ki.

A sok élmény gyakorlás hatására képesek lesznek egyszerűbb ajándéktárgyak, kellékek készítésére. Képesse válnak saját elképzelés alapján történő megjelenítésre rajzaikban.

A megfigyelés, a visszaemlékezés technikájának megtanításával változatosak lesznek műveik, képesse válnak észrevenni, hogy minden ember, minden fa, virág más.

A gyermekek munkái díszítik a csoportszobákat, előtereket és a galériákat.

Szervezési elvek, keretek

- Az ábrázoló és kézimunka tevékenységformái a mindennapi játéktevékenységből nőnek ki és a játékba integrálódnak.
- Egész nap folyamán biztosítjuk a gyakorlást (a mindennapi gyurmázás lehetőségét), a technikai eszközök szabadon állnak a gyermekek rendelkezésére.
- Az új és érdekes technikák megismerése, egymással kombinálása, kivitelezése.
- A rajzok részletesebb kidolgozásához változatos eszközök biztosítása (filctoll, rostírón, különböző vastagságú ecsetek), színkeverés lehetősége.
- A több napon át tartó, építkezés lehetőségének biztosítása.
- Tudatosan irányított kötetlen formájú mikro - csoportos tevékenységet szervezünk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Ceruzanyomatuk biztos és megfelelő. Finommotorikájuk kialakult.
- A gyermekek munkáikban az őket körülvevő világ jellemzőit megjelenítik vizuális formában.
- Formaábrázolásuk változatos.
- Vannak ismereteik művészeti kultúránk alapjairól.
- Emberábrázolásukban megjelennek a rész formák, egyéni vonásokat is tartalmaznak, felismerhetőek.
- Alkotásaikban az elsajátított technikákat tudják alkalmazni.
- Az eszközöket megfelelően használják, tisztán dolgoznak.
- Saját elképzeléseiket, önállóan képesek megvalósítani.
- Ismerik, változatosan és bátran használják az alapszíneket és azok árnyalatait.
- Egyszerű formákat létrehozhatnak, mintáznak.

- Térben alakzatokat építenek, kiterjedéseket felismernek.
- Önállóan és csoportban is alkotnak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.2.4. Mozgásfejlesztés

Cél

- A gyermekek egészségének megóvása, prevenció, harmonikus fejlődésük elősegítése.
- Természetes mozgáskedvük fenntartása, mozgáskultúrájuk alakítása.
- Testi képességeik fejlesztése, személyiségi, akarat tényezők alakítása játékos formában, jó hangulatban.

Feladat

- A gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése, változatos hely, eszköz, idő és foglalkoztatási forma biztosításával.
- Differenciált fejlesztés alkalmazása.
- Képességeik komplex fejlesztése.
- Mozgás prevenciós és korrekciós feladatok ellátása szakemberek bevonásával.
- Kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása.
- Szabadlevegőn való tartózkodás kihasználása.
- Családi szemlélet formálása.

Alapelvek

- Minden képességfejlesztés alapja a mozgás.
- A gyermekek mozgásfejlesztésének alapvető eszköze a játék.
- Egyéni fejlődési ütemük figyelembe vétele, képességeik, adottságaik elfogadása, tiszteletben tartása.
- A motoros képességek fejlesztése alapját képezik az értelmi, szociális, és az anyanyelvi képességek fejlesztésének is.

Tartalom

A mozgástevékenység keretén belül fejlesztendő motoros képességek:

- Kondicionáló képességek,
 - Koordinációs képességek
-

- Mozgékonyság, hajlékonyság fokozása

Lehetőleg szabad levegőn, legalább 50%-ban mozgásos játék legyen.

Irányított mozgásfoglalkozás, mozgásfejlesztési (koordinációs) céllal mozgás, tanulás,

Irányított és egyéb tevékenységek mozgáson keresztüli feldolgozása (mozgással tanulás).

25 – 35 perc irányított testnevelés foglalkozás, játékos mozgásfejlesztés, ahol a játéknak kitüntetett szerepe van.

Szervezési elvek, keretek

Tervezett mozgás

- Irányított mozgásfejlesztés (heti 1-2)
 - képességfejlesztés
 - testnevelési játékok
- Mindennapi mozgás
 - mozgásos játékok
 - szabadtéri mozgások
- Egyéb lehetőségek:
 - kirándulások, túrák
 - játékos vízhez szoktatás (5 éves kortól)
 - énekes mozgásos játékok
 - prevenciós mozgásfejlesztés
 - sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, mozgásfejlesztő óvodapedagógus irányításával.

Mozgásfejlesztő anyag összeállításának szempontjai

A 3- 4 éves gyermekek mozgás anyagának összeállításánál figyelembe vesszük, hogy erre a szakaszra a nagy, de nem kellően koordinált mozgásforma a jellemző. A mozgásanyag érdekes, ösztönző, érzelmi kötődést teremtő.

Az egyes izomcsoportok működtetését, a legegyszerűbb mozgások, egyszerű kapcsolatainak gyakorlásával kezdjük.

Földközelben (talajon) biztonsággal mozognak, kedvelt közlekedési formájuk a *kúszás, csúszás, mászás*. Az ehhez szükséges eszközöket a csoportszobában is biztosítjuk, hiszen gyakran kezdeményeznek csúszó, bújó, mászó játékokat.

A mozgásanyag ösztönző, érdekes érzelmi kötődést teremtő.

Futásgyakorlatok közben megismerkednek a többféle és többirányú mozgással, pl. futás különböző irányban, változatos feladatokkal. Gyakorolják a játékos formákban történő szökdeléseket, sorozatugrásokat, és a talajtorna egyik elemét, a gurulást a test hossz tengelye körül.

Többféle ismeretet, tapasztalatot szereznek a dobás és labdagyakorlatokkal,

- labdával: gurítás, elejtés, pattintás, feldobás, eldobás, elkapás két kézzel, illetve lábbal
- babzsákkal: csúsztatás, feldobás, elkapás.

A mozgásos játékok a gyermekeket megfelelő erő kifejtésre készítik, fejlesztik természetes mozgásukat. A változatos kézi szerek alkalmazásával és személyes példamutatással ösztönözzük őket a mozdulatok minél pontosabb kivitelezésére.

Domináns a játékos, utánozó, mozgásvezetési forma.

Mindezek lehetővé teszik, hogy a gyermekek sokféle mozgást megismerhessenek, és különböző helyzetekben gyakorolhassanak. Számukra a változatos, dinamikus, az egész testet megmozgató gyakorlás az előnyös.

A mozgások fejlesztésének fontossága nem veszít a jelentőségéből később sem, de kibővülnek a következőkkel:

- kúszás, csúszás, mászás, mint alapvető mozgásformák összekapcsolása talajon és színen, valamint a függőleges mászással,
- futójátékok váltásokkal, kikerülésekkel, átfutásokkal, szerek hordásával,
- az ugrásgyakorlatok, egy lábbal célba szökdelésekkel, helyből távol és magasugrással, valamint mélyugrással,
- a dobás és labdagyakorlatoknál nagyobb hangsúlyt fektetünk a biztosabb labda fogások gyakorlására, célba dobásokra,
- a talajtorna anyagánál megjelenik a gurulóátfordulás előre, és annak fokozatai,
- függéseknél az érintő magas szízek, majd fokozatosan feljebb végzett lefűgések, láblengések, lengetések.

A gyakorlatok összeállításánál és végrehajtásánál kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése:

- Szem-kéz, szem-láb koordinációjának differenciálódása.

Speciális gimnasztikai gyakorlatokat (Mozgáskotta módszer) alkalmazásával tervezzük hetente egy alkalommal.

A zene segítségével érdekesebbé, változatosabbá tesszük a mozgásokat, ezáltal is fejlesztjük ritmusérzéküket, esztétikai érzéküket, a szép mozgás kivitelezésére ösztönzünk.

Mozgás egyre koordináltabb, precízebb, finomabb. A felesleges mozdulatok fokozatosan le redukálódnak, képesek a gyermekek a hirtelen irányváltatásra. Előtérbe kerülnek a szem-kéz koordinációt igénylő feladatok, az alaklítás, formaállandóság.

Kiemelt feladat többek között a finommotorika fejlesztése, mert erre a korra várható az idegpályák kiépülése révén, a finommozgás vezérlésének képessége. A több játékos gyakorlati lehetőség biztosítása során minden gyermeket a saját szintjéhez képest fejlesztünk.

Előtérbe kerülnek a specifikusabb percepciót igénylő gyakorlatok (pl.: egyensúly, bőr és izomérzékelést összehangoló, fejlesztő gyakorlatok, alaklítás és ritmus összekapcsolása).

Mindezt minél több gyakorlati lehetőség biztosításával érjük el.

A gyerekek változatos formában gyakorolják a futásgyakorlatokat. Ismerik a fokozó futást, gyors és lassú futást.

Helyesen végzik a távolugrás és magasugrás technikáját néhány lépés nekifutással.

Dobásgyakorlatoknál különböző méretű és anyagú labdákat (marok labda, medicinlabda, különböző átmérőjű labdák) használunk.

A Mozgáskotta elemeivel is szervezzük ugró játékokat: szökdelnek páros és egy lábon. Sorozatugrásokat végeznek különböző magasságú lapokon át.

Néhány lépés nekifutásból, távol és magasugrásokat gyakorolnak.

Egykezes alsó és felsődobással vízszintes és függőleges célba dobnak. A labdát járás, futás közben talajon és színen vezetik, alkalmazzák párokban, páros játékok során.

Bátran alkalmazzuk lábbal végezhető labdavezetéseket, gurításokat.

Fokozatosan csiszolódnak, tökéletesednek a talajtorna során megismert mozgásformák, pl. a gurulóátfordulás változatos kiinduló helyzetből:

- páros bukfenc
- egyéni és páros hossztengetyi gurulás
- kézállás előgyakorlata.

Az eddig megismert függésgyakorlatok kiegészülnek a lajhár mászás technikájának elsajátításával.

A szabadtéri mozgások alkalmával lehetőség nyílik a mászások, függések gyakorlására.

Természetes módon egyensúlyoznak, járással, társkerüléssel, fej, kar és lábmozgásokkal összekötve, talajon és különböző szereken.

Mivel minden gyermek számára biztosítjuk a tanulási esélyeket, kirekesztő, sértő, agresszív egyenlőtlen játékokat nem játszunk. A tanulási motiváció kulcseleme a nagyfokú sikeresség ennek érdekében az alapelvünk a differenciált feladat adás.

Gyakorlatban:

- sok-sok kooperatív mozgásos játékot játszunk ahol nincsenek győztesek és vesztesek,
- előtérbe kerülnek a kreatív fantázia játékok, ahol a mozgásélmény jelenti az örömet.
- Nem számoljuk az eredményeket,
- versenyt ritkán szervezünk a részvétel önkéntes,
- kiesős játékokat úgy játszunk, hogy rövid időn belül visszaállhasson (kiszabadító fogó) vagy más szerepet kapva benn maradhasson a játékban.
- Engedjük, hogy a gyerekek is találjanak ki játékokat
- Egy játék magában is jól variálható egy szabálmódosítással

Az **eszközhasználat**, mint a manipulatív természetes mozgások fejlesztésének egyetlen lehetősége kiemelt fontosságú. A jól megválasztott eszköz kiemelt fontosságú a szem-kéz és a szem-láb koordináció, illetve a téri tájékozódás fejlesztésében. Igyekezünk mobil, moduláris rendszerű, átalakítható (funkció gazdag) eszközöket beszerezni és használni. Akadálypályákat építünk az udvaron és a csoportban. Városunk játszóterein kihasználjuk

az élménypályák adta mozgásfejlesztési lehetőségeket.

Mindennapos tornát, játékos mozgásokat minden nap délelőtt szervezünk.

Komplexitás

A mindennapokban a mozgásfejlesztést eszközként is használjuk a többi nevelési területen tanultak alkalmazására, ismételjük a mozgásos játékokban. Az irányított mozgásfejlesztést igyekszünk egy téma köré építeni, célirányos komplex fejlesztésre törekszünk (pl. a gyűjtött terméseket, gesztenyét, diót, zöldségfélét stb.) játék eszközként használjuk fel a mozgásfejlesztés során.

A *zenei nevelés* is hat a mozgásra, hiszen dalos játékokban mozgunk egyedül, vagy párban. A zene segítségével érdekesebbé, változatosabbá tesszük a mozgásokat, ezáltal fejlesztjük ritmusérzéküket, esztétikai érzéküket, szép mozgás kivitelezésére ösztönözzük őket.

A *környező világ* témaköreit az évszakok, jeles napok, az ünnepeink az óvodánk hagyományos rendezvényei és népi hagyományaink alapján tervezzük. E témák adják, hogy mikor, mit tervezzünk a mozgásos játékokban. A szabályokat a szerint változtatjuk, hogy milyen képességeket szeretnénk fejleszteni.

A *szabadjáték tevékenységben* a célunk, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének leginkább megfelelő tevékenységet. Engedjük, hogy a csoportszobában a bútorok felhasználásával gyakorolják az irányított mozgástevékenységekben már megismert mozgásformákat. A mozgásos játékokat ők találják ki, a szabályokat ők alkotják és betartják azokat.

Az udvaron a gyerekek edzésének érdekében ebéd előtt óvodakört futunk, vagy mozgásos játékot szervezünk.

Az átlagtól eltérő gyermekek fejlesztése

Az átlagtól valamilyen irányban eltérő fejlődést mutató gyerekek esetében célzott odafigyelésre van szükség. Ezen esetekben a szülőkkel egyetértésben, a szakemberek útmutatásait figyelembe véve, mindenkor az adott gyermek fejlődéséhez igazítja az óvodapedagógus a nevelési eljárásait.

Heti rendszerességgel játékos gyermektornán vehetnek részt a gyermekek (mozgáskotta), ahol a fejlettebb mozgásformák megismerésére és gyakorlására nyílik lehetőség.

Heti egy alkalommal gyógytestnevelő tart prevenciós foglalkozásokat az orvosi javaslattal rendelkező gyermekek számára. Tartásjavító gyakorlatok előtérbe helyezésével igyekszünk megelőzni a mozgásszervi elváltozásokat.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Mozgásigényük és a mozgás iránti pozitív beállítódásuk kialakult.
- Mozgásuk koordinált összerendezett.
- Természetes nagymozgásaik kivitelezése egyre pontosabb, megváltozott körülmények között is biztosan tudják alkalmazni. Finomabb, apróbb mozdulatok elvégzésére képesek, melyek segítik a mozgáskombinációk megvalósulását.
- Cselekvőképességük erőteljes, megfelelően gyors, mozgásuk kitartó.
- Egyensúlyoznak különböző mozgáshelyzetekben, képesek a biztos egyensúlyi helyzet megtartására.
- Testséma ismeretük pontos, térben és időben megfelelően tájékozódnak.
- Testnevelési játékokban ismerik az egyéni, csoportos, sor- és váltóversengést, játszanak felnőtt segítségével vagy önállóan, a szabályok pontos betartásával. Értik az egyszerű vezényszavakat.
- Bátran mernek próbálkozni, kudarcűrőkéességük fejlett.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.2.5. Külső világ tevékeny megismerése

Cél

- Sokoldalú megtapasztalás útján a gyermekek környezetben való biztos eligazodásának, tájékozódásának, ökológiai szemléletének és környezettudatos magatartásának alapozása, formálása a fenntarthatóság szellemében.
- Pozitív érzelmi viszony alakítása a környezet iránt.

Feladat

- A fenntarthatóságot biztosító személyiség, magatartás és attitűdformálás: érdeklődés, kíváncsiság, érzelem, másokra való odafigyelés, másság elfogadása, empátia, segítő magatartás, tolerancia.
 - Tudatosan szervezett folyamatos megfigyelésekkel, tapasztalások, élmények biztosítása. Kinti-benti játékos tevékenységek szervezésével a gondolkodás fejlődésének biztosítása.
 - Percepció (látás, hallás, ízlelés, tapintás, szaglás) fejlesztésének lehetősége tapasztalati úton.
 - A gondolkodás fejlesztése, problémahelyzetek teremtésével, gondolkodtató kérdések megfogalmazásával.
-

- Szűkebb és tágabb környezetünkben való biztonságos eligazodás, tájékozódás segítése, gyakorlása.
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, értékek beépítése a nevelési folyamatba.
- A közösséghez való tartozás élményének biztosítása.
- A nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek, szeretetének, védelmének kialakítása.
- A gyerekek önálló véleményalkotásának segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Helyi hagyományok, értékek beépítése a nevelési folyamatba.
- A környező világ megismerése közben matematikai tapasztalatok biztosítása.
- Változatos szervezeti keretek biztosítása.
- A közlekedésre neveléssel a szociális kompetenciák formálása, közlekedési magatartás - közlekedési kultúra, attitűd- fejlesztése.

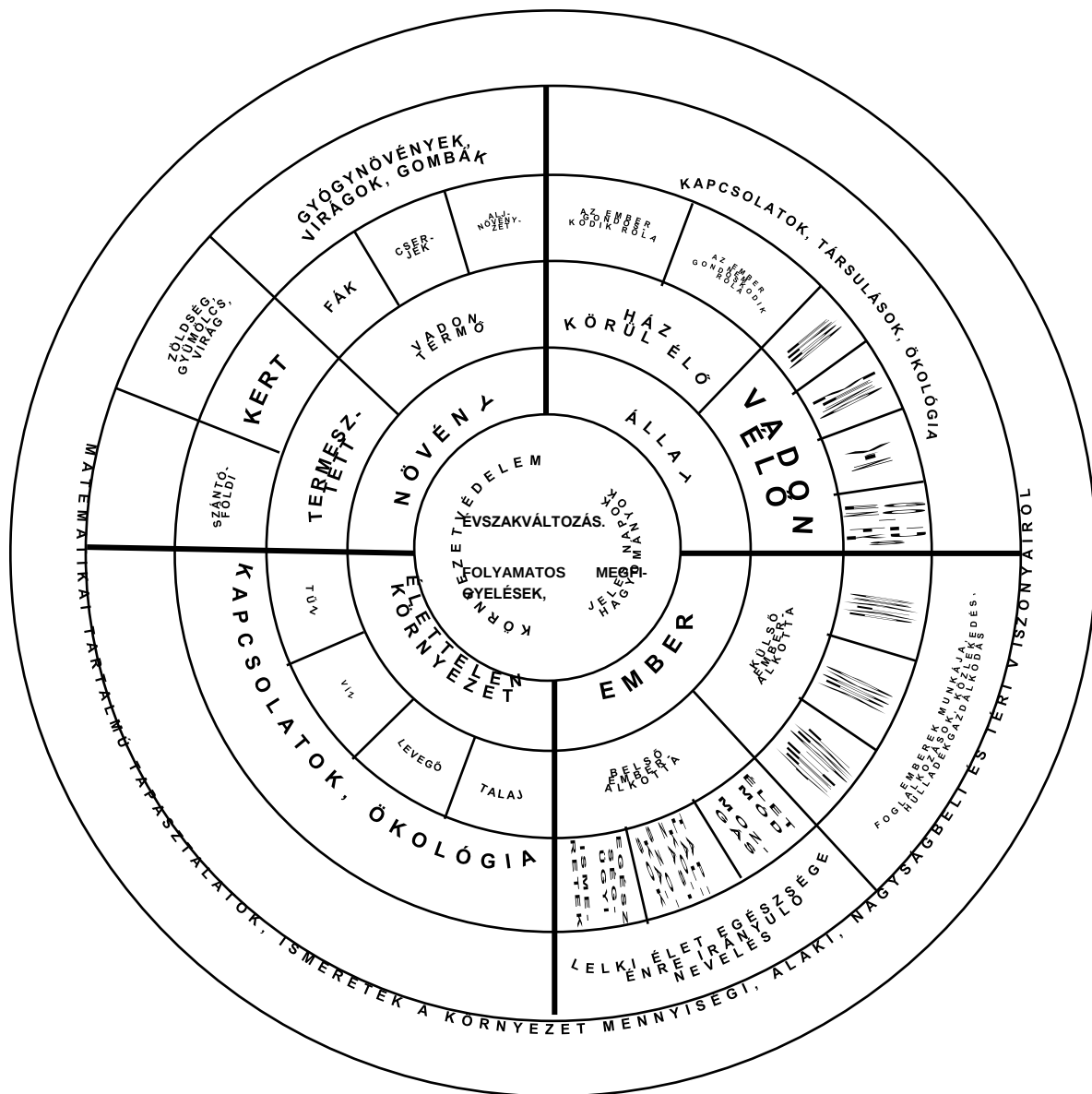
Alapelvek

- A személyes példamutatás mintául szolgál.
- Tudatos szemléletformálás.
- A környezeti nevelés beépül az óvodai élet mindennapi tevékenységeibe.
- Építünk a gyermekek természetes kíváncsiságára.
- A képességfejlesztés alapja az egyéni megtapasztalás.
- Az ismeretszerzés ökológiai alapokon történik.
- A helyi értékek megismertetése beépül a környezeti tapasztalatszerzésbe.
- A környezetvédelmet is tanítani kell!
- A játékosság elve érvényesül.

Szervezési keretek, elvek

- A tevékenységek szervezésénél vegyük figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjét, a csoport összetételét.
- Lehetőségeinkhez mérten mindent természetes élethelyzetben mutassunk meg.
- A témától és helyszíntől függően alkalmazzuk az egyéni, mikro csoportos, csoportos fejlesztéseket.
- Lehetőség és igény szerint 5-7 éves gyermekek számára csoportközi tevékenységek is szervezhetőek.
- A spontán és irányított tanulási forma egyaránt választható.

Tartalom

A természeti – emberi – tárgyi környezet megismerését szolgáló témakörök 3-6-7 éves korban

- Időjárási tényezők (hőmérséklet, szél, levegő, csapadék.)
- Évszak hatása a növényekre (fák, bokrok, virágok, gyümölcs, zöldséfgfélék).
- Évszak hatása az állatokra
- Évszak hatása az emberekre
- Ünnepek, hagyományok
- Jeles napok

Kiindulási alapunk mindig a környezet

- Mindig a közelitől haladunk a távoli felé (először az udvaron, majd környékén (tereken) utána távolabb (Csónakázó-tó, falu, Várdomb) vizsgálódunk.
- Az alaptémákat az évszakok adják.
- Folyamatos megfigyeléseket végzünk. Minden évszakban visszatérünk a megfigyelési helyekre, hogy szembetűnő legyen a változás.
- A vizsgálódásokat az időjárással kezdjük, majd annak hatását vizsgáljuk a növényre, állatra, emberre.
- A többi téma folyamatosan beépül a mindennapokba:
- Család – játéksituációkba (ünnepekhez)
- Közlekedés – minden évszakban, kirándulás és séta alkalmával, alapvető viselkedési normák, szabályok ismerete és betartása a közlekedésben, gyalogosként, utasként egyaránt.
- Testsémák, percepciók
- testünk – játéksituációkban
- érzékszervek – játékos tevékenységekben
- öltözködés, időjárás – minden nap
- színek – minden tevékenységben

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek a birtokába jut a gyermek, és azokat tevékenységeiben alkalmazza.

A megfigyelések tudatosan úgy épülnek fel, hogy a gyermekeknek, minden évszakban legyenek mennyiségi- formai – térbeli és síkbeli tapasztalásaik.

A fejlesztések során szem előtt tartjuk azt a tényt, hogy az óvodás gondolkodását a szemléletes – cselekvő – képszerű gondolkodás jellemzi. Fokozatosan jutnak el a fogalmi gondolkodás csírájához.

- Ezért kezdetben matematikai műveletek végzése konkrét, térbeli tárgyakkal (számlálni, körberajzolni, stb.)
- ezt követi a mozgatható síkbeli formák manipulációja, (kiegészítés, pótlás, elvevés).
- később megjelenhet a lerajzolt tárgy képe. (a fejlettséget figyelembe kell venni, mert a műveletek nem próbálhatók ki, s így a tévedések nehezebben korrigálhatók)

Matematikai tartalmak

- Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések, halmazalkotások

- Számlálás előkészítése
- Tapasztalatokat szereznek a formák világában.

Folyamatismertetés beszoktatástól az iskolába kerülésig

A témakörök bármilyen életkorú gyermekek fejlesztőtevékenységére igazak. Különb-ségek csupán a fejlesztés konkrét tartalmában vannak.

A komplexitás keresése, alkalmazása a gyermekek szempontjából hatékony, mivel a képességek és készségek szoros összefüggésben vannak egymással. Komplex fej-lesztésük, megkönnyíti a gyermekek számára az ismeretek elsajátítását, biztosabbá teszi tudásukat és megkönnyíti a pedagógus munkáját is.

Olyan helyeken járunk, kirándulunk, ahol minden megfogható, összemérhető. Azokat a témákat választjuk, amelyek a gyermekek számára hozzáférhetők. Keressük azokat az alkalmakat, ahol megvalósulhat a teljes körű tapasztalatszerzés.

Különféle játékszituációkban, tevékenységek közben fejlesztjük kooperatív tanulási képességüket, segítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességét. Tevékenységek, játékok szervezése közben megismerik közvetlen környezetüket, az óvoda épületét, udvarát, a velük foglalkozó felnőtteket. Lassan eligazodnak az épület-ben, udvaron, megtalálják az ismerős gyerekeket, felnőtteket.

Folyamatos megfigyelések végzésével felismerik az időjárás elemeit, s megnevezik (pl. esik az eső, fúj a szél, stb.) Időjárás táblát a megfelelő helyre állítják.

Felismerik az évszakok jeleit (pl. hullnak a levelek, befagyott a víz, nyílnak a virágok) Játszanak, gyönyörködnek benne. Megnevezik az óvoda udvarán, kertjében látható 1-2 fát, virágot. Jól ismert gyümölcsöket, zöldségeket (1-2) megneveznek, ízükről felis-mernek. Megmondják színüket. Gyakran látott, hallott állatokat hangjukról is azonosít-ják (kutya, macska, varjú).

Az utcán való közlekedést felnőttekkel vagy nagyobb gyermekekkel gyakorolják. Pró-bálkoznak az öltözködéssel, vetkőzéssel. Szólnak, ha fáznak, vagy melegük van.

Felismerik, megnevezik a tárgyak, személyek feltűnő tulajdonságait (nagy, kicsi, piros, gurul, magas, alacsony). Összegyűjtenek tárgyakat egy tulajdonság alapján.

Próbálkoznak tapintással történő kiválasztással is. Felismerik egymást hangjukról.

Tájékozódnak az óvoda közvetlen környékén. Tudják, merre van az iskola, a játszótér, a fagyaltos, a piac stb.

Meg tudják mondani, kik tartoznak a családjukba, hol laknak, mi a nevük.

A megfigyelt természeti jelenségekben észrevesznek néhány egyszerű összefüggést. (pl.: süt a nap – meleg van, hűvös idő – melegebb ruha, a hó összetapad – siklik rajta a szánkó). Időjárás táblán kiválasztják és kirakjuk a megfelelő képet. A folyamatos megfigyelések hatására észreveszik a változásokat, összehasonlítják a növényeket, gyümölcsöket, zöldségfélét, állatokat, hasonlóságot, különbséget. Próbálkoznak a szóbeli kifejezéssel.

A megismert és megnevezett növényeket, állatokat, gyümölcsöket, zöldségfélét képről, hangról, ízről is azonosítják. Visszaemlékeznek színére, gyakran fogyasztott gyümölcs, zöldség ízére.

Végeznek munkákat a csoportszobában, udvaron, természetsarokban. Szívesen gyűjtögetnek.

Tudják, hogy az útesten csak a kijelölt helyen szabad átmenni. Gyalogosok a járdán mehetnek, járművek az útesten. Az ismerős járműveket hangjuk alapján is azonosítják (autóbusz, személyautó, vonat, repülőgép). A kevert színeket is felismerik, megnevezik.

Önállóan öltöznek, vetkőznek. Próbálkoznak a ruhák összehajtásával.

Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával a gyermekek cselekvés útján, a tárgyak összehasonlításával sok azonos és különböző tulajdonságot tárnak fel.

A sok megfigyelés biztosítja, hogy az összehasonlítás, analízis, absztrahálás műveleteinek a segítségével még többet tudjanak meg a dolgokról. (pl. mi változott meg? Kakukktojás játék.)

Tevékenység közben tulajdonságokat megneveznek.

Tudnak kiválogatni, általánosítani, szétválogatni meghatározott tulajdonság szerint. Egyszerű rossz válogatást, sorba rendezést javítják.

Gyakorolják az összemérést, a becslés igazságának eldöntésére, bizonyítására. A tükrök segítségével tapasztalatokat szereznek önmagukról és mások tükörképéről.

Képesek 2-3 tárgy összemérésére, s értik az összeméréssel mire kapnak választ.

Megszámlálás nélkül átlátnak 1, 2, 3 tárgyat, kb. 6-ig vagy 10-ig megismerik a számok nevét, kialakul a számlálás módja.

Párosítással megállapítják: több-kevesebb, ugyanannyi halmazát.

Másolással elő tudnak állítani ugyanolyan építményt. Felismerik az adott irányt, és mozgással követik (alá, fölé, mögé, mellé, elé)

Már az óvoda távolabbi környékén is tájékozódnak. Tudják, mi van messzebb, mi közelebb,

ismerik pontos címüket, szüleik foglalkozását. A folyamatos megfigyelések hatására felismerik, megfogalmazzák a természeti jelenségben rejlő feltűnő összefüggéseket. Képesek a jelenségek köznyelvi kifejezésére. (Eső: szemerkél, csendesen esik, csepereg, zuhog, szakad, ömlik. Szél: szellő, fuvallat, orkán, viharos stb. Hó: szállingózik, szitál, szakad, hull) Időjárási táblán saját rajzzal jelölik a jelenségeket. Különbséget tudnak tenni az évszakok között. Emlékezetből is ismerik az évszakok jellemzőit. Összehasonlításokat, csoportosításokat végeznek. Tisztában vannak a gyűjtőfogalmakkal, pl.: növény, állat, bútor stb.

Tudják, hogy a növény fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Pl.: a növény magból lesz. Az időjárás és kinti tevékenység között is felismerik az összefüggést. (szánkózni csak télen lehet)

Terméseket, magvakat gyűjtenek. Csoportosításokat már több szempont szerint végeznek. Tudják melyik állat hol él, mi a haszna. Felismerik a napszakokat, tudják a hét napjait.

Nagyobb biztonsággal közlekednek az utcán. Tudják, hogyan kell átmenni az úttesten. Felismernek néhány útjelzést, autójelzést. Ismerik a színek sötét és világos változatait. Ellentéteket, fény – árnyék összefüggéseit. Gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetben is felidézik.

A sok játékban, játékos cselekvésben, tevékenységben a gondolkodás alapműveletei mellett megjelenik az emlékezés. (barcohba játék). A kitalálós játékok során az absztrakt fogalmak, erkölcsi tulajdonságok is beépülnek a gyermeki gondolkodásba.

Összehasonlításokat már felismert tulajdonság szerint is végeznek. Képesek a más által kezdett válogatós folytatására, elrontott válogatás javítására. A sorba rendezést felismert „szabályosság” szerint is elvégzik. Képesek igaz és hamis ítéletek alkotására, szavakban történő összehasonlításokra. Az összemérések során képesek az eltérő mennyiségek egyenlővé tételére. A méréseket különböző egységekkel is megoldják. Becsléseik egyre pontosabbak. 15-20 elemű halmaz számlálására is képesek. Ta-

pasztalatokat szereznek a növekvő és csökkenő számsorozatokról. Műveleteket végeznek a halmazokkal (egyesítés, hozzátevés, elvevés). Megismerik a kombinatorika néhány egyszerű formáját, a bontás lehetőségeit. A darabszám-változtatásokat már eszköz nélkül, szavakkal is eljátsszák.

Fölfedezik a formák alakzatok azonosságát, különbözőségét. Képesse válnak különböző formák előállítására, másolására térben, síkban, változatos helyzetekben, nagyságokban a pedagógus tudatos irányításával.

Jól általánosítható tapasztalatokat szereznek a gyermekek a szimmetriáról. (játékokon keresztül) Már nemcsak térben, hanem síkban is igyekeznek eligazodni a gyermekek a sok fejlesztőtevékenység révén. Értik és helyesen alkalmazzák a térbeli tájékozódás névutóit.

Néphagyományaink, ünnepeink

Fontos feladatunk, kötelességünk, hogy a néphagyományokon alapuló népszokások értékeit megőrizzük és a jövő számára átmentsük. Ezért van és lesz nagy szerepünk abban, hogy a gyerekekben, tudatosan és fokozatosan kialakítsuk a népi, nemzeti értékeinkhez, valamint a szülőföldjükhöz, az itt élő magyar és más nemzetiségekhez való újfajta viszonyukat.

Már az óvodában is számtalan lehetőségünk van arra, hogy a népi kultúra gazdag világából tudatosan válogassunk és ezzel népi hagyományaink őrzésében az első lépéseket megtegyük.

Tagóvodánkban projektszerű tervezéssel és feldolgozással valósítjuk meg az ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok felelevenítését (**Őszi ünnepkör** – Vásárolás - Mihály napi vásár, Szüreti multság; **Téli ünnepkör** - Adventi készülődés – Lucázás, Betlehemezés, **Télutó** – Farsangozás – Alakoskodás – Kiszebábozás; **Tavaszi ünnepkör** – Napsugár nap, Pünkösdlő, Zöldág járás.)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Ismerik lakóhelyük közvetlen és tágabb környezetét, városuk értékeit, nevezetességeit.
- Ismerik a környezetükben található intézményeket.
- Ismerik teljes nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik nevét.
- Képesek a környezettudatos gondolkodásra, magatartásra a mindennapokban (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás).

- Kialakul megfelelő értékrendjük a fenntarthatóságra, a természeti és épített környezet megóvására.
- Tudatosul bennük a takarékoság fontossága.
- Szeretik és tisztelik a természetet, pozitívan viszonyulnak annak kialakult rendjéhez, rendelkeznek annak megóvásához szükséges magatartási formákkal.
- Kialakul természetvédelmi, ökológiai szemléletük.
- Vannak ismereteik a növényekről, állatokról, részt vesznek gondozásukban, ápolásukban.
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között.
- Ismerik a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
- Rendelkeznek a gyalogos közlekedés és a tömegközlekedési alapszabályokkal.
- Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, kialakul tér-, sík és mennyiség szemléletük.
- Képesek sorozatokat, halmazokat alkotni, összehasonlítani, becsülni, analízálni, szintetizálni.
- Számfogalmuk kialakult. Egyéni fejlettségtől függően minimum 10-es számkörben.
- Felismernek egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat
- Térben tudnak tájékozódni, megkülönböztetni a jobb-bal irányokat.
- Képesek kifejezni gondolataikat.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

6.3. Munka jellegű tevékenységek

Cél

- A gyerekek egyéni képességükhöz mértén örömmel végezzenek minden olyan munkát, amely saját személyükkel, szükségletükkel, a csoport életével kapcsolatos.
- A gyermeki tevékenység gazdagítása munkafolyamatok megismerésével, a munkaeszközök célszerű használata a mindennapos játéktevékenység során.
- A gyermeki személyiség fejlesztése a munkafolyamatok megismerésével, gyakorlásával.
- A közösségi kapcsolatok pozitív alakítása.

Feladat

- Tevékenység közben a munkafolyamatok megismertetése, az ezekhez szükséges eszközök gondos megválasztása, azok biztosítása.
- Az eszközök használata során a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek alakítása, a cselekvő tapasztaláshoz megfelelő idő biztosítása.
- Egyéni sajátosságaikhoz, képességeikhez mértén örömmel, szívesen végezzék el az önként vállalt munkát.
- Összhangteremtés a család és az óvoda szokásai között.
- Baleset megelőzés, folyamatos segítségnyújtás.

Alapelvek:

- A munkának meghatározott célja van.
- Fontos a mintaadás, folyamatos segítségnyújtás.
- A pozitív értékelés serkenti a munkavégzést.
- Érvényesüljön a fokozatosság.

Tevékenység fajtái:

- Önkiszolgálás
- Közösségért végzett tevékenységek
 - Naposi munka.
 - Környezet rendjének megőrzése.
 - Alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások.
 - Állat és növénygondozás

Szervezési elvek, keretek

- A munkatevékenység fajtáit, azok tartalmát, szokásait, minden csoportban az ott dolgozó felnőttek közösen alakítják ki, elegendő időt, megfelelő eszközt biztosítva a tevékenységek végzéséhez.

Tudatosuljon a gyerekekben, hogy munkájuk felelősséggel jár, ehhez megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre, cselekvő tapasztalásra van szükségük.

Tapasztalják meg tevékenységeik következményét, munkájukban tudjanak egymással kompromisszumra jutni.

A kölcsönösség, valaminek az adása és elfogadása együttesen legyen az alapja az együttműködésüknek. Ezáltal fejlődnek társas kapcsolataik, társas készségeik.

Társas készségek elemei: megköszönni tudás, köszönet elfogadása, segítségadás, segítségkérés, a másik meghallgatásának képessége.

A munka konkrét tartalmát az óvodapedagógus feladata meghatározni csoportjában az alábbiakra való tekintettel:

- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyerekek saját személyükkel kapcsolatban, illetve a csoport érdekében maguk végezzenek el rendszeresen minden olyan munkát, ami koruknak, képességüknek, egészségük károsodása nélkül megfelel.
- Biztosítsa a megfelelő eszközöket, ismertesse meg azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét. Alakítsa ki azok állandó helyét, olyan módon, hogy az a gyermek számára mindig elérhető legyen. Alakítsa a munkakészséget és szokásokat.
- Tartsa szem előtt az önkéntesség elvét, ne korhoz, hanem elsősorban egyéni képességekhez mérje az elvárásokat. Ugyanakkor segítse a bátorítatlan, visszahúzódó gyerekeket, hogy sikerélményhez jussanak a munkavégzés során.
- Fogadjuk el, hogy minden gyereknek lehet "kedvenc" munkája, amit szívesen végez, amiben ügyesebb, de minden területen törekedjünk fejlesztésére.
- Éreztesse meg a gyermekekkel a közös munka örömét, a másoknak való segítség jó érzését.
- A szép tiszta környezet tiszteletére, értékeinek védelmére neveljen.
- Hagyjon időt a gyakorlásra, a munka nyugodt körülmények között való elvégzésére, a tapasztalatszerzésre.
- Támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira, de erősítse és fejlessze a játéktól eltérő vonásait is.

Az értékelés legyen ösztönző, hogy a gyerekekben a pozitív viszony erősödjön a rendszeres munkavégzéshez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket (önkiszolgálás, naposi munka, növény- és állatgondozás, környezet rendjének megőrzése, alkalomszerű munkák, egyéni megbízatások).
- Ismerik a munkafolyamatok egyes mozzanatait és azok sorrendjét.
- Bonyolultabb feladatokat is örömmel végezzenek.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében, ebben megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- A ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Munkavégzés során képesek az együttműködésre, minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- Megértik mit várnak el tőlük, és azt önállóan teljesítik.

- A munkavégzéshez legszükségesebb eszközök célszerű használatát ismerik, azokat önállóan használják.
- Munkajellegű tevékenységeket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemezi.

6.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak bővítése komplex személyiségfejlesztés, az egyéni képességek figyelembe vételével

Feladat

- A tanulást támogató környezet megteremtése, játékos cselekvéses tanulás feltételeinek biztosítása.
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása.
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire épített változatos tevékenységek szervezése, további tapasztalatok szerzése az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből.
- A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, élethelyzetekben való gyakorlása, különböző tevékenységeken keresztül.
- Kreativitás erősítése.
- Kapcsolódási pontok keresése a nevelési területek között.
- Újszerű tanulási módszerek, technikák alkalmazása. (IKT eszközök előtérbe helyezése az egyéni fejlettség és az életkori sajátosságok figyelembevételével).
- Játékba ágyazott, komplex, párhuzamosan felkínált tevékenységek szervezése.

Alapelv

A tanulási folyamat a gyermek részéről játék – az óvodapedagógus részéről tudatos, tervszerű tevékenység.

Tartalom

A szervezett tanulás formái

Kötetlen és kötelező formában történő megvalósítás

Kötelező:

- mozgásos játékok
- tervezett mozgásfejlesztés
- énekes játékok / 4-7 éveseknek/
- mese – vers, dramatikus játékok
- séták, kirándulások – helyszíni tapasztalatszerzések

Kötetlen:

- ábrázolás és kézimunka
- énekes játékok
- zenei képességfejlesztés
- a környezet megismerése, megszerettetése
- egyéni fejlesztés

Szervezési elvek, keretek

Frontális:

- mozgás / testnevelési foglalkozás, mozgásos játékok /
- énekes játékok
- mese–vers, dramatikus játékok
- alkalmanként a környezet megismerése, megszerettetése

Mikro-csoportos:

- ábrázolás és kézimunka
- zene képességfejlesztés
- a környezet megismerése megszerettetése
- anyanyelvi játékok, mondókázás, verselés, mese.

Egyéni:

- Részképességek fejlesztése minden tevékenységformában a gyermek egyéni fejlettségétől függően.

A program vegyes életkorú és osztott óvodai csoportban is megvalósítható.

7. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A következő életszakaszra való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakválzáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ;
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;

- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg;
- a tevékenységek végzéséhez önállósága, kitartása, munkatempója, önfegyelme megfelelő.

A fenti kritériumok eléréséhez a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

7.1. Pedagógiai munka értékelése

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63.§ alapján** (1) „Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.”

Ezért az intézményünkben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik.

A gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumainkban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények alapján folyik.

A gyermeki teljesítményeket folyamatosan dokumentáljuk, elemezzük. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően történik az egyénre szabott

értékelés, amely nyomon követhető (a gyermekek eredményeiről visszacsatolás a szülőknek). *(Egyéni fejlődés mutatói lásd, 11.Dokumentációi rész 65.o.).*

A csoportnaplóban is rögzítjük, melyből a nevelési tervekben az óvodapedagógus feladatai tovább bonthatók.

Eljárás rend	
Mérés	Határidő
1. alkalom:	20... október (Év közben érkező gyermekeknél beszoktatás után)
2. alkalom:	20..... január
3. alkalom:	Nem tanköteles korúak: 20.... május Tanköteles korúak: 20.... március
Értékelés	Határidő:
Félévkor:	20... január
Évvégén:	20... május
Szülők tájékoztatása	20... január
	20... május

8. Rendezvények, jeles napok, ünnepek

Téma	Cél	Időpont
Évnyitó nevelési értekezlet	A nevelési év feladatainak megbeszélése. Munkaterv elfogadása.	Szeptember
Szülői értekezletek	Szülők tájékoztatása.	
Mihály napi vásár	Hagyományok felelevenítése, egyes szokások beépítése a nevelőmunkába	
Lecsó parti	Egészséges életmódra nevelés, közösségformálás, a szülőkkel való kapcsolat erősítése.	
Őszi kirándulás, madárgyűrés megfigyelése	Tágabb környezetünk megismerése, környezettudatos szemlélet alakítása	Október
Állatok világnapja	Közvetlen tapasztalatszerzés, élménynyújtás biztosítása.	
Köszöntés az idősek hetén	Az idősek tiszteletére, megbecsülésére nevelés. A másság elfogadására nevelés.	
„Tök-jó hét”	A komplex tevékenységszervezés közös óvodai szintű megvalósítása. Csoportközi tevékenységek szervezése.	
Köztársaság napjának megünneplése sport délelőttel összekötve	A gyermekek identitástudatának fejlesztése. Csoportközi versenyek szervezésével az összetartozás érzésének fejlesztése, versenyszellem alakítása.	November
Egy gyerek- egy virághagyma, egy csoport- egy fa akció	Óvoda – család kapcsolatának erősítése szülők bevonásával. Környezettudatos magatartás erősítése, a közösséget végzett munka öröme.	
Ovi- galéria A Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola növendékeinek és tanárainak hangversenye	Projekt záró rendezvény. Esztétikai érzékenység fejlesztése, élménynyújtás, a különböző művészeti ágak összekapcsolásával.	
Mikulást váró hét A „Nap- színpad” meseelőadása	A várakozás örömeinek, hangulatának átélése. Komplex, irodalmi élmény nyújtása.	December
Luca nap	Hagyományok felelevenítése, kapcsolása a mindennapi élethez.	
Karácsony az idősek otthonában	Az idős emberek tiszteletére nevelés, másság elfogadása, az ajándékozás örömeinek több csatornán történő átélése.	
Adventi játszóház	Óvoda – család kapcsolatának mélyítése, erősítése. Az ünnep hangulati előkészítése.	

Óvodai karácsony	Az ajándékozás örömeinek, és az ösztetartozás érzésének erősítése.	
Karácsonyi hangverseny	Ráhangolás az ünnepekre, változatos zenei élmény nyújtása.	
Szülői értekezlet	Szülők tájékoztatása	
Nyílt napok	Szülők-óvoda kapcsolata, betekintés a nevelőmunkába	Január
Farsang, Mackó nap, Télűzés	Népi hagyományok ápolása.	Február
Nőnap kiadványok	Tiszteletre, megbecsülésére nevelés.	
Március 15-i megemlékezés, játszótér	Hazaszeretet, hova tartozás érzésének erősítése.	Március
Víz világnapja	A természeti értékeink megbecsülésére nevelés.	
Atlétikai verseny	Sportversenyen keresztül az egészséges versenyszellem erősítése.	
Húsvét	Népi hagyományok ápolása.	
Húsvéti játszótér	A gyermekek érzelmi életének gazdagítása, művészeti nevelés fejlesztése, művészeti élménynyújtás, szülőkkel való kapcsolat mélyítése.	Március-április
Egy virág – Egy gyermek akció	Esztétikai ízlésformálás, az óvoda – szülők kapcsolatának mélyítése, együttműködési képesség fejlesztése, és a munka megbecsülésére való nevelés.	
Napsugár nap		
Föld napja	A természet szeretetére, tiszteletére nevelés, környezetvédelmi szokások alakítása.	Április
Ovis gála	A tagóvodákban folyó munka egy szeletének bemutatása. Tehetségek bemutatkozása.	
Tavaszi kirándulások	Tágabb környezet megismerése, környezettudatos életmód gyakorlása	Április-május
Anyák napja	A szeretet, megbecsülés érzésének erősítése.	
Madarak és fák napja	A természet szeretetére, tiszteletére nevelés, környezetvédelmi szokások alakítása.	
Kihívás napja	Mozgásképességek fejlesztése	
Nagyok búcsúja	Közösséghez tartozás érzésének erősítése	Május
Gyermeknap	Örömszerzés.	
Sport délután szülőkkel	A kapcsolattartás elmélyítése, közös élményszerzés	
Erdei óvoda - Lázberc	Tágabb környezet megismerése, változatos élménynyújtás.	
Tanévzáró, nevelési értekezletek	Az éves munka értékelése, további feladatok meghatározása.	Június

9. A pedagógiai munka egyéb szinterei

9.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

9.1.1. Gyermekvédelem az óvodában

Cél

- A gyermekek fejlődése érdekében az életüket befolyásoló valamennyi környezet optimalizálása az óvoda intézményes eszközeinek.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett, a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

Feladat

- A gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása.
- A hátrányok csökkentése, kompenzálása.
- A hátrányos helyzet, veszélyeztetett és tanköteles korú gyermek óvodába járásának nyomon követése.
- Családi környezet megismerése, folyamatos kapcsolattartás.
- Partneri kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Jelzőrendszer működtetése.
- Az információk bizalmas kezelése.
- Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Alapelv

- Inkluzív pedagógiai szemlélet.
- A gyermekvédelmi munka minden pedagógus kötelessége és feladata.
- Integrált nevelés.
- Az óvodapedagógus minden esetben a gyermek érdekeit védi, képviseli.
- A szülő partner a nevelésben.

A gyermekvédelmi felelős feladata

- Segíti és összehangolja az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét.
 - Figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
 - Részt vesz a szakmai továbbképzéseken, esetkonferenciákon, együttműködik a jelzőrendszer tagjaival.
-

- Rendszeresen konzultál a védőnővel, gyermekorvossal.
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos dokumentációt.

A gyermekvédelmi gondoskodásra leggyakrabban rászoruló gyermekek

- Hátrányos
- Halmozottan hátrányos
- Veszélyeztetett
- Nagycsaládosok
- Vidékiek

A Gyermekek Jogairól Szóló Egyezményt 1991-ben tették közzé a Magyar Népköztársaság Alkotmányában. A gyermeki jogok megismertetése a szülőkkel.

1992. Adatvédelmi Törvény

- Felvétel
- Adattárolás (felvételi napló, személyiségi lapok)
- Továbbítás (csak hivatalosan)

Különleges adatok (Csak a szülő írásos beleegyezésével tárolható):

- gyermek betegsége
- etnikai hovatartozás
- vallási hovatartozás.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok

- az óvodások száma összesen
- ebből veszélyeztetettek száma
- hátrányos helyzetű gyermekek száma
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
- három vagy többgyermekes családban élők száma
- sajátos nevelési igényű gyermekek száma
- csonka családban nevelkedők száma

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok

- nevelési hiányosságok, elhanyagoló nevelés
- erkölcstelen családi környezet

- italozó szülők
- bűnöző családi helyzet
- rossz lakásviszonyok
- egészségügyi okok
- anyagi okok
- megromlott családi kapcsolat

Gyermekvédelmi tevékenység

Az óvónő feladatai:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése.
- A gyermekeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedések kezdeményezése.
- Az új óvodások zökkenőmentes befogadása, beilleszkedésük segítése az adott csoportba.
- A gyermekek és családjuk, minél jobb megismerése.
- A hátrányos helyzet tüneteinek, okainak felismerése, és ha szükséges, szakember segítségének igénybevétele.
- Differenciált fejlesztés.
- A hátrányos helyzetű gyermekek, felzárkózásának elősegítése
- Együttműködések kialakítása azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.
- A szociálisan rászoruló családok tájékoztatása a lehetséges támogatási formákról.
- Együttműködés a gyermekvédelmi felelőssel.
- Részvétel az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, indokolt esetben a szűrés kezdeményezése (fejtetvesség)
- Az integrált nevelés.

9.1.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Cél

Az ép és sajátos nevelési igényű gyerekek együttnevelése. Sajátos nevelési igényű gyerekek életminőségének javítása, örömteli gyermekkor biztosítása.

Feladat

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex nevelési környezet, feltételeinek biztosítása
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbözőségük elfogadása
- Az eltérés okait feltáró dokumentumok megismerésével korrekciós nevelés és ép funkciók fejlesztése
- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek

- Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés.
- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom

Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembevételével.

Szervezési elvek, keretek

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban
- Speciális feladatokat ellátó terápia keretében- egyéni fejlesztés

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése teljes integráció keretén belül történik.

9.1.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Cél

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek közösségbe való integrálása és differenciált fejlesztése.

Feladat

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex nevelési környezet, feltételeinek biztosítása
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbözőségük elfogadása., tolerálása, az individuum védelme.
- A tanulási képességek megalapozása, valamint a diagnosztizálás során feltárt részképesség zavarok, gyengeségek kompenzálása, korrekciója.

- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek

- Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés, inkluzív nevelés.
- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom

Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembe vételével.

Szervezési elvek, keretek

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban integráltan, illetve egyéni fejlesztés.
- Speciális feladatokat ellátó terápiák keretében- egyéni fejlesztés.

9.1.4. Tehetséggondozás

Cél

A tehetségígéretes gyermekek korai felismerése, azonosítása, egyéni képesség szerinti fejlesztésének segítése.

Feladat

- Felismerni a kiemelkedő képességek megjelenési formáit.
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben.
- Intellektusuk, kreativitásuk ösztönzése.
- Reális énkép, egészséges önértékelés alakítása.
- Elfogadó légkör biztosítása.
- A szülők segítése tehetségígéretes gyermekük nevelésében.

Alapelvek

- Az egész személyiséget fejlesztjük.
- A fejlettségi szint megállapítására épülő tudatos fejlesztés.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztéssel a gyermek erős és gyenge oldalának egyidejű fejlesztése.
- A tehetségfejlesztés az óvodai nevelés szerves része.
- A játékosság elve érvényesül.
- A foglalkozásokat óvodapedagógus végzettséggel rendelkező szakember vezeti.

Tartalom

Fejlettségi szintre épülő speciális anyag kiválasztás.

Szervezési elvek, keretek

- A tevékenységek szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a kiemelkedő képességek megjelenési formáját, a fejlettség szintjét.
- Főleg az egyéni, alkalmanként a mikro csoportos fejlesztést alkalmazzuk.
- Spontán és irányított tanulási forma egyaránt alkalmazható.

Zeneóvoda

Cél

A zene területén tehetségígéretes gyermekek korai felismerése, azonosítása, egyéni képesség szerinti fejlesztésének segítése.

Feladat

- Komplex (intellektuális) képességek fejlesztése. Formaérzék fejlesztése a gyermekdalok motívumainak tagolásával, kifejezése változatos módon.
- Alkotóképesség, kreativitás fejlesztése dallami- ritmikai mozgás improvizációkkal.
- Gyermekek zenei képességének sokoldalú és változatos fejlesztése.

Anyag kiválasztás szempontjai

- Népi mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, kiegészítve a magyar népzenei sajátosságokra építő művészi értékű kortársalkotásokkal.

Gyermektánc

Cél

A mozgás, tánc területén tehetségígéretes gyermekek korai felismerése, azonosítása, egyéni képesség szerinti fejlesztésének segítése.

Feladat

- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése
- A néptánc alapelemeinek megismertetése.
- A népi hagyományok megismerésének, továbbélésének elősegítése.

Anyagválasztás szempontjai

- A gyermektánc tanításánál irányadónak tartjuk Foltin Jolán – Tarján T. Katalin – „Játék és tánc az óvodában” kiadványban megfogalmazottakat.

Vizuális tehetségműhely

1. Bevezetés

A helyi nevelési programunkban megfogalmazott értékek azt a célt szolgálják, hogy a ránk bízott gyermekek adottságaikkal, képességeikkel, fejlődésükkel, szerzett és spontán tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki tudásukat, személyiségüket. Az óvodai tehetséggondozás szerves része nevelőmunkánknak. Gondozásunk legfőbb célja az egyes gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése, kibontakozási feltételeinek megteremtése. A tehetség ígéretes gyermekek felismerésére a legtöbb lehetőséget az óvodapedagógus és a gyermek folyamatos együttes tevékenysége ad. A gyermekek intézményünkbe lépésétől, tudatosan, célzottan figyelemmel kísérjük megnyilvánulásukat, viselkedésüket, tevékenységüket, érdeklődésüket. Széleskörű, dokumentált megfigyeléseinket felhasználva, azonosítjuk a tehetségígéretek.

2. Alapelveink a tehetséggondozásban

- Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetségét fel kell fedeznünk
- Komplex tehetségfejlesztő programot működtetünk, egyszerre fejlesztjük a gyermek személyiségét és képességeit, valamint erős és gyenge oldalát. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségeit emeljük ki
- Az optimális egyéni tehetséggondozást a játéktevékenység biztosítja, a fejlesztést speciális egyéni és mikro csoportos formában végezzük
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek jól érezze magát a tevékenységben. Lehetőség szerint az iskolába lépés után is nyomon követjük tehetséges gyermekeinket
- Csak kreatív óvodapedagógus képes kreatív gyermeket fejleszteni
- A családokkal együttműködve valósítjuk meg a tehetséggondozást

3. Célunk

A gyermek személyiségének figyelembevételével átlagon felüli adottságaik, kreativitásuk, motivációjuk felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, önmagukhoz mértan tehetségük kibontakoztatása.

A gyermek együttműködésének, társas kapcsolatainak, kommunikációjának fejlesztése.

Az 5-7 éves illetve iskolába készülő gyermekek számára olyan műhelytevékenység biztosítása, melyben önmagához mérten kibontakoztathatja tehetségét. Ezáltal esélyegyenlőség biztosítása ennek a korosztálynak.

A pedagógusok módszertani kultúrájának gazdagítása.

4. Az óvodapedagógus feladatai

- Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak kimunkálása (műhely kialakítása), gazdag, színes tehetséggondozó programok készítése
- A tehetségígéretes gyermekek számára, akikben mind a három tehetség összetevő megvan, egyéni fejlesztési terv készítése
- A Varázsműhely munkájához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása
- A napi tevékenységek differenciált tervezése
- Általános és speciális képességek komplex fejlesztése
- Szabadjáték biztosítása
- Tapasztalatszerzéshez sokféle lehetőség nyújtása
- Kreativitás fejlesztése
- Meleg, elfogadó légkör, énkép erősítése

5. Tehetségdiagnosztikai rendszerünk

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok óvodába lépéstől figyelik, mérik óvodásainkat az egyéni fejlesztési tervdokumentáció alapján. A több éves fejlesztések, mérések során világossá válik, hogy az adott iskolába készülő gyermek számára melyik az a tevékenység, amelyben a gyermek önmagához mért tehetségét kibontakoztathatjuk. A Varázsműhelybe lépéstől a tehetséggondozó pedagógusok végzik a megfigyeléseket speciális szempontok alapján.

Tehetségdiagnosztikánk, tehetséggondozásunk mérési pontjai:

Tehetségígéretes felfedezése, azonosítása

- Időtartama: 3-5 éves korig
- Megfigyelést végzik: csoport óvodapedagógusai

Tehetségígéretes beválogatása

- Időpont: 5 évesek körében, szeptemberben
- Megfigyelést végzik: Varázsműhely tehetséggondozói

6. Vizuális nevelés területén mutatkozó tehetségigérek jellemzői

- magas szintű átlagos képességek (magas szintű elvont, rugalmas, eredeti gondolkodás)
- kreatív magatartás
- fejlett finommotoros koordináció
- fejlett esztétikai érzék, érzelmi gazdagság, kíváncsiság
- humorérzék , érdeklődés, motiváltság
- feladat iránti elkötelezettség, kitartás, önállóság
- egyéni megoldásokat kereső
- egyedi látás- és kifejezési mód
- gazdag belső kép, fejlett fantázia és anyanyelvi képesség

7. Megvalósítás

Tervezett tevékenységek a Varázsműhelyben

- Képzalkotás: rajzolás, festés, kézlenyomatok kép, festék fröcskölés (szűrővel, fogkefével), fonalkép, terméskép, díszítőmunka
- Kézművesség: gyöngyfüzés, szövés, fonás, varrás, montázs, kollázs, dekupázs
- Barkácsolás: változatos anyagok felhasználásával, hajtogatás, bábkészítés

Térialakítás: díszlettervezés, színpadalakítás, makett készítés, mese leporello

9.2. Nemzetiséghez tartozó, gyermekek integrált, fejlesztő nevelése

Cél

Az óvodába kerülő nemzetiséghez tartozó, gyermekek közösségbe való beilleszkedésének segítése.

Feladat

- A rendszeres óvodába járás szorgalmazása.
- Rendszeres kapcsolattartás a családdal, társintézményekkel (Pl. Cigány Kisebbségi Önkormányzattal).
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- Az egyenlő hozzáférés biztosítása.

Alapelvek

- Az előítéletektől mentes különbözőség elfogadása, tolerancia, óvónői példamutatás.
- Minden gyermeket azonos jogok illetnek meg.

Tartalom

- Az óvodai nevelés mindennapjaiba saját kulturális értékeik beépítése.
- A nemzetiség kultúrájának - igény szerinti - megismertetése magyar nyelven folyik.

Szervezeti elvek, keretek

- Mikro csoportos szervezési formában, kötetlen keretek között valósul meg.

9.3. Óvodai interkulturális nevelés

145/2016 (07.28) számú Kazincbarcika Város Önkormányzata határozata alapján Kínai – Magyar Borsod Gazdasági Együttműködési Terület Fejlesztő Kft. és a Kazincbarcika Város Önkormányzata együttműködés keretében a Kft. munkavállalóinak gyermekei számára maximum 25 férőhelyet biztosít a Napsugár Tagóvodában.

Cél

A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermek nevelése a magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyermekekkel együtt, közös csoportban.

Feladat

- A családokkal való kapcsolattartás a rendszeres óvodába járás érdekében.
- Esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése.
- Elfogadó légkör, támogató környezet biztosítása.
- Integráció, szocializáció, egyéni bánásmód,
- Egyéni képességekhez igazodó differenciálás
- Interkulturális tanulási környezet megteremtése

Alapelvek

- Minden gyermeket azonos jog illet meg.

- Inkluzív pedagógiai szemlélet.

Tartalom

Az életkori sajátosságok figyelembevétele, játékos módszerek, sokszínű tevékenységi formák alkalmazása.

Az interkulturális tartalom megjelenítése valamennyi óvodai tevékenységben.

Beszoktatás

A gyermek és családi hátterének körültekintő megismerése (egyéni tulajdonságok, aktivitás, nyelvtudás, érdeklődési kör, egészségi állapot, étkezési sajátosságok stb.)

Fokozatos, türelmes hozzászoktatás a szabályokhoz.

Az együttműködés segítése, (szülők alapos tájékoztatása szóban, elektronikus és írott formában angol nyelven is, ha szükséges).

A fokozatosság elvét követve történik a napirend rögzítése, a szokásrendszer megalapozása, az érzelmi biztonság, a csoport kohézió kialakítása, a szociális kompetenciák (kötődés, érdekérvényesítés) fejlesztése.

Az óvodai élet megszervezése

A külföldi gyerekeket nevelő csoportban angolul szóban és írásban egyaránt jól kommunikáló óvodapedagógus és nyelvileg hasonló tudású pedagógiai asszisztens foglalkozik a gyerekekkel. A nem magyar anyanyelvű szülőkkel való kapcsolattartás, információadás szintén angolul zajlik. A csoportban az angol nyelv közvetítő nyelvként van jelen. A magyar nyelv elsajátításában életkori sajátosságaiknak, és egyéni képességeiknek megfelelő módon segítjük a gyermekeket.

Az interkulturális nevelés a derűs, tevékeny óvodai élet megszervezése által fejleszti a gyermekek kulturális identitását:

- adaptációt a környezeti adottságokhoz,
- erősíti az egymás iránti tiszteletet,
- a toleranciát az ismeretlennel, a szokatlannal szemben,
- fokozza az érdeklődést és a kíváncsiságot,
- a gyermek kommunikáció iránti igényét.

A külföldi gyerekeket nevelő csoportban olyan készségek, képességek, kompetenciák kialakítására, fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, amelyek segítségével a gyermekek interakcióba léphetnek a környezetükkel: szituációértés, önkifejezés, önérvényesítés, és a kulturális tolerancia képessége.

A magyar kultúra közvetítése a hagyományos magyar csoportokhoz hasonlóan történik. A versek, dalok, mondókák, népi játékok mellett, angol nyelven is tanulnak a gyerekek.

A magyar ünnepek, jeles napok hagyományainak és más nemzetek tradícióinak esetenkénti összekapcsolása, kölcsönös megismertetése, feldolgozása: szemléltetőeszközökkel, bábozással, dramatizálással.

A magyar és angol nyelven tanultak megjelentetése az évzáró műsorban.

A külföldi gyermekek kultúrájának megismerése, képek gyűjtésével, válogatásával, tablókészítéssel. Országuk jellegzetességeinek bemutatása zene, kép, film segítségével.

A magyar nyelv elsajátítását, a beszédértést segítő, élményszerző szolgáltatásokat szervezünk: bábszínház, interaktív műsorok, kirándulások, játszóházak.

A nevelést segítő módszerek

Nagyfokú türelem, rugalmasság, kreativitás.

Metakommunikációs eszközök, szemléltetés, cselekedtetés, utánzásos tanulás, ismétlés, gyakorlás.

Az együttműködést, kapcsolatépítést szolgáló kooperatív módszerek alkalmazását tartjuk a legcélravezetőbbnek.

Szervezési elvek, keretek

- Mikro csoportos szervezési formában, kötetlen keretek között valósul meg.

10. Nevelési időn túli szolgáltatások

Cél

- A partnerek igényeinek lehetőség szerinti figyelembevétele.

Feladat

- A törvény szerinti keretek biztosítása.
- A foglalkozási napló vezetése a foglalkozást vezető feladata.

Térítésmentes szolgáltatások

- Hittan, hitoktatás: Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti - vallási meggyőződését. Tagóvodánként a szülők igényei alapján lehetővé tesszük, hogy heti rendszerességgel a gyermekek az egyház által szervezett fakultatív hitoktatásban vegyenek részt.
- Játsszóház: hagyományos ünnepeink előtt

11. Dokumentáció

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján az óvodai csoportban használt kötelező nyomtatványok:

1. Felvételi és mulasztási napló
2. Óvodai csoportnapló
3. Egyéni fejlődés mutatói

Dokumentum	Kitöltés határideje	Kitölti	Ellenőrizheti
Felvételi és mulasztási napló	Minden nevelési év szeptember 15-ig	A csoportok óvónői	Fenntartó Szakmai felügyeleti szerv Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők Magyar Államkincstár Állami Számvevőszék
Óvodai csoportnapló	Minden nevelési év <u>szeptember 15-re:</u> a 3 - 8. és a 11 - 19. oldalig. <u>szeptember 15-től:</u> folyamatos tervezés és értékelés a 25. oldaltól, az óvónők által meghatározott időtartamra	A csoportok óvónői	Fenntartó Szakmai felügyeleti szerv Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők Magyar Államkincstár Állami Számvevőszék
Egyéni fejlődés mutatói	A gyermekek aktuális fejlettségének megállapítása- mérése-óvodába érkezéskor, október 15, tanköteles gyermekek március 30., a többi gyermek esetében minden nevelési év áprilisában	A csoportok óvónői	Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők

Felhasznált irodalom

Agárdy Sándor: Praktikum az óvodai és az általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek. (AQUA Kiadó Budapest 1995.)

Angela Wilkes: Első természetbúvár könyvem (Passage Kiadó)

Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? (Budapest Alex Typo Kiadó 1992.)

Balogh Éva: Fejlődéslélektan I. jegyzet (Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola 1993.)

Bánki Vera – Bálványos Huba: Differenciálás a művészeti nevelésben

Becsi Bertalan Sarolta – Kunos Andrásné feldolgozása: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása

Dr. Budai Béla: A személyiségfejlődés és nevelési szociálpszichológiája (Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest)

Dankó Ervinné Dr.: Az óvoda irodalmi nevelési kérdései korunkban (jegyzet - Dinasztia Kiadó Budapest 1994.)

Fábián Katalin: Tevékenységközpontú nevelési program

Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné: Mesélő természet (Kincs Könyvkiadó, 1995.)

Fogyatékos Gyermekek óvodai nevelésének irányelvei (Művelődési és Köznevelési Minisztérium Budapest 1997.)

Forrai Katalin: Ének az óvodában (EDITINÓ MUSÍCA Budapest 1974.)

Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában (Szolnok, Color Print Nyomda, 1996.)

Gulyás Pálné, Láng Edit, Vízy Istvánné szerkesztő: Természetvédelem és környezetvédelem a nevelésben (TKTE. Budapest 1997.)

Dr. Havas Péter: A kisiskolások környezeti nevelése ("Réce füzetek" Alapítvány a Magyarországi nevelésért Budapest 1993.)

Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljatok meg élni a természettel (Média Mix Kiadó)

Huba Judit: Pszichomotoros fejlesztés a gyógypedagógiában (Tankönyvkiadó 1991.)

Huber Jánosné: Támaszkodj rám! Segédlet a tanköteles - korú értelmi fogyatékos képesség szerinti beiskolázásához (Dinasztia Kiadó 1993.)

Játékszichológia – Szöveggyűjtemény (Szerkesztette: Stöcker Károlyné)

Jaen Piaget: Szimbólumképzés a gyermekkorban (Gondolat 1978.)

Jaen Piaget: Válogatott tanulmányok

Kanczler Gyuláné dr.: A környezeti nevelés pedagógiai és pszichológiai alapja (ELTE TOFK Budapest 2001.)

Kárpáti Andrea: A Leonárdó program

Dr. Kárász Imre: Ökológiai és környezetvédelmi alapismeretek (TYPOTEX Kft. Budapest 1990.)

Kovács György – Bakosi Éva: Játék az óvodában (Debrecen, Szerzői kiadás, 1995.)

Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában (Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete Budapest 1996.)

Közüktatási Törvény

Kranz Flohri és Asztrid Schwgter: Találkozzunk az erdőben (ÖKOFÓRUM Alapítvány)

Labancz Györgyi szerkesztő: Óvodások környezeti nevelése ("Réce füzetek" Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért Budapest 1998.)

Márványköviné – Jászberényi Ágnes szerkesztő: Látható természet I.

Dr. Mester Miklósné: Környezetismeret – környezetvédelem (Apácai Kiadó Celdömölk 1994.)

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Bp. Gondolat, 1978.)

Mozgásműveltség fejlesztése - Óvodai program

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés -De hogyan? (NAT-TAN sorozat Budapest OKI. 1996.)

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (JNSZM/INT 1997.)

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel sorozat II. száma (2002.)

Nagy Jenőné – Németh Menyhértne – Novákné Cseh Ibolya: Rajz, mintázás, kézimunka (Módszertani könyv)

Négyszínvirág - a Vésztói Napköziotthonos Óvoda Helyi Nev. Prog. (Óvodai Nevelési program)

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.

Ötlettár a környezeti neveléshez (Tiszta Forrás Egyesület Kazincbarcika 1997.)

Pereszlenyi Éva – Porkolábné Balogh Katalin: Játék-mozgás, kommunikáció (Alciusz Bt. 1996.)

Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana - matematikai játékok (Nemzeti Tankönyvkiadó 1997.)

Perlai Rezsőné: Matematikai nevelés gondolkodásfejlesztés az óvodában (Magyar Pedagógiai társaság kisgyermeknevelési Szakosztály 1990.)

Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában (Alex - Típo Budapest 1992.)

Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapodásához (Szolnok JNSZM Intézet 1983.)

Pócze Gábor - Terencsényi László: Pedagógiai program, de hogyan? (NAT-TAN OKI 1996.)

Programterv az óvodai testneveléshez (Brunsztik Teréz Óvóképző Főiskola Programfüzetek III. Szarvas 1995.)

Rudolf Arnheim: Vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája (Gondolat 1979.)

Sajátos nevelési gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelveiről (Oktatási Miniszter II/2005 (III.1.) OM rendelete)

Stöchert Károlyné: Játékszichológia (Eötvös József könyvkiadó Budapest 1995.)

Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana (Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest 1995.)

Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata 1999 Tevékenységközpontú Óvodai Program (OKI 1996 OVITOP)

Dr. Tóthszöllősyné – Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (Budapest For.Co Kft. és a Váci OFSZET Kft. 1994.)

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában (Zeneműkiadó Budapest 1982.)

Vásárhelyi Tamás és Viktor András szerkesztő: Nemzeti környezeti nevelés és stratégia

Villányi Györgyné szerkesztő: Óvodavezető kézikönyve I-V. (OKKER Oktatási Iroda 1995-96.)

Villányi Györgyné: Tanulmányok a kisgyermek nevelésről

Zilahy Józsefné – Stöchert Károlyné - Dr. Ráczné – Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével (Eötvös Kiadó Budapest 1997.)

Érvényességi nyilatkozat

A pedagógiai program érvényességi ideje a nevelő testület határozata alapján érvényes:

A program nyilvánossága biztosított.

Megtalálható:

- a tagintézmény vezetői iroda
- a Kazincbarcikai Összevont Óvodák honlapja: www.barcikaicimborak.hu
- az óvodai beiratkozás alkalmával, a szülők tájékoztatása a program tartalmáról

A pedagógiai program módosításának indokai:

- törvényi tartalmi szabályozások változása,
- szervezeti átalakítás,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten,

A program érvényességi ideje: **2022. szeptember 1 – 2027. augusztus 31.**

A program felülvizsgálata: **2027. május 31.**

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Legitimációs záradék

1. **Készítette:** Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodájának nevelőtestülete.

Kazincbarcika, 2022. 08.25.

.....
Liptákné Gergely Valéria
Intézményvezető

.....
Siető Katalin
Tagóvoda vezető

2. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban- 2012. (VIII.3.) EMMI rendelet 118. § (3) a. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról szakmai véleményt alkotott az intézményben működő szakmai munkaközösség.

Kazincbarcika, 2022. 08.25.

.....
Mikáné Polgár Henrietta
Szakmai munkaközösség vezető

3. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban a tájékoztatást megkapták.

Kazincbarcika, 2022. 08.26.

Nevelőmunkát segítő alkalmazottak képviselőjében:

.....

.....

4. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan a tájékoztatást megkapták.

Kazincbarcika, 2022. 08.26.

Szülők képviselőjében:

5. **Területi hatály:**

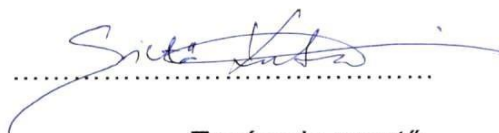
A tagóvoda területére a tagóvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó- óvodán kívüli programok helyszínére.

6. **Személyi hatály:**

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra, és pedagógiai munkát közvetlen segítőkre,
- továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek feladataik megvalósításában.

7. A **Nkt. 26.§ (1) bekezdése** alapján Siető Katalin, mint a Kazincbarcikai Összevont Óvodák Napsugár Tagóvodájának vezetője nyilatkozom, hogy a Napsugár Tagóvoda módosított pedagógiai programja jelenlegi módosítása többletfinanszírozást nem igényel.

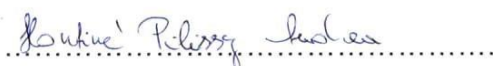
Kazincbarcika, 2022. 08.26.

Tagóvoda vezető

8. A tagóvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében –(Nkt. 26. § (1) bek, és **Nkt. 70. § (1)-(2)** – biztosított döntési hatáskörében 2022.08.25-én kelt határozatával elfogadta.

Kazincbarcika, 2022. augusztus 26.

a nevelőtestület nevében

9. A tagóvoda nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban (Nkt.26. § (1) meghatározott **döntési hatáskörében** 2022. 08.25-én kelt határozatával **JÓVÁHAGYTA.**

Kazincbarcika, 2022. augusztus. 26.

.....

Liptákné Gergely Valéria

intézményvezető